RÂNDUIALA

VOLUMUL II — CAETUL 3

ARHIVĂ DE GÂND ȘI FAPTĂ ROMÂNEASCĂ

R Â N D U I A L A

ARHIVĂ DE GÂND ŞI FAPTĂ ROMÂNEASCĂ

APAR 10 CAETE PE AN

REDACTORI:

DUMITRU C. AMZĂR — ERNEST BERNEA
ION I. IONICĂ — ION SAMARINEANU

EXTRASE din revistă nu se fac. Excepţional se pot admite maximum 50 exemplare.

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: BUCUREŞTI II — Francmazonă 7.
ABONAMENTUL: pentru 12 caete 200 Lei — INSTITUŢII: Lei 1000
COLECŢIA ANULUI I se poate procura dela Administraţie: Lei 1000

RÂNDUIALA

VOLUMUL II — CAETUL 3

ARHIVĂ DE GÂND ŞI FAPTĂ ROMÂNEASCĂ

CUPRINSUL

Gravurile de AL. BASSARAB

Tipografia „Bucovina", I. E. Torouţiu, Bucureşti III.

PENTRU NOUA RÂNDUIALĂ

In faţa jertfei sfinte pentru Cristos şi neamuri a legionarilor Moţa şi Marin, Căpitanul a cetit în biserica Sf. Ilie-Gorgani cele ce urmează:

Ori de câte ori am fost în faţa unei jertfe legionare, mi-am spus: Ce îngrozitor ar fi, ca pe sfânta jertfă supremă a camarazilor noştri, să se instituiască o castă biruitoare, căreia să i se deschidă porţile către viaţa afacerilor, a loviturilor fantastice, a îmbuibărilor, a exploatării altora.

Deci, au murit unii ca să slujească poftelor de îmbogăţire, de viaţă comodă şi de desfrânare, ale altora. Iată, acum, ne-a adus Dumnezeu aici, în faţa celei mai mari jertfe pe care putea s'o dea mişcarea legionară. Să punem inima, fruntea şi trupul lui Moţa şi a camaradului său Marin, temelie Naţiunii Române. Fundament peste veacuri pentru viitoarele măriri româneşti. Să punem deci pe Moţa şi Marin baza viitoarei elite româneşti, care va fi chemată să facă din neamul acesta, ceiace abia întrezăreşte mintea noastră.

Voi, cari repezentaţi primele începuturi ale acestei elite, vă veţi comporta în aşa fel încât să fiţi cu adevărat început sănătos, de mare viitor, al elitei române, că veţi apăra întreaga mişcare legionară, ca ea să nu alunece pe căi de afaceri, de lux, de trai bun, de imoralitate, de satisfacere a ambiţiilor personale sau poftelor de mărire omenească.

Aţi înţeles, că nu mai există nici un dubiu în conştiinţa dv., că Ion Moţa şi Vasile Marin n'au făcut uriaşa lor jertfă, pentruca noi câţiva de azi, sau de mâine, să ne îmbuibăm de bunătăţi şi să benchetuim pe mormântul lor. Ei n'au murit ca să biruim prin jertfa lor o castă de exploatatori, pentru a ne aşeza noi în palatele acestei caste, con-

ținuând exploatarea țării și a muncii altora, continuând viața de afaceri, de lux, de destrăbălare.

In cazul acesta biata mulțime a Românilor, prin biruința noastră, ar schimba numai firma exploatatorilor, iar țara stoarsă s'ar încorda istovită de puteri ca să suporte o nouă categorie de vampiri cari să-i sugă sângele: adică noi.

O! Moța, tu n'ai murit pentru aceasta. Jertfa ta ai făcut-o pentru Neam.

De aceea a fi elită legionară, în limbajul nostru nu înseamnă numai a lupta și a învinge, ci înseamnă: permanenta jertfire de sine în slujba neamului, că ideia de elită este legată de ideia de jertfă, de sărăcie, de trăirea aspră și severă a vieții, că unde încetează jertfirea de sine, acolo încetează elita legionară.

Vom lăsa urmașilor să vină să jure la mormântul lui Moța și Marin pe următoarele condiții esențiale ale elitei:

1. Să trăim în sărăcie, ucigând în noi poftele de îmbogățire materială.

2. Să trăim o viață aspră și severă cu alungarea luxului și a îmbuibării.

3. Să înlăturăm orice încercare de exploatare a omului de către om.

4. Să jertfim permanent pentru țară.

5. Să apărăm mișcarea legionară cu toată puterea noastră împotriva a tot ce ar putea s'o ducă pe căi de compromisuri sau compromitere; sau împotriva a tot ce ar putea să-i scadă măcar, înalta linie morală.

UN GÂND CA UN CUI

un gând ca un cui
mă străfulgeră, pietros flăcău,
trecând pe lângă-ogorul prăpădului tău: —
 al cui?!
 al cui?!
al căror grași, trufași arândași ?!
al căror tâlhari cămătari
e petecul acesta de glie ce-l ari ?!...

fratelui tău cine i-a luat în arîndă
brațele roase, rânza flămîndă?!...
surorile tale pentru cine se usucă și pier
în fabricile ce se'nalță mîndre spre cer ?!...

țundra și-e ruptă, opinca ție-a spartă,
căci cămătarii cu pistrui și fără pistrui
nu-s niciodată sătui
belșugul pământului între ei să-l împartă...

ce s'ar alege, Ioane, de trîntori și de mișei,
de negustorii de oameni și de cămătarii hoți
 de toți,
dacă-ai vrea și tu odată să vrei
să te scuturi crunt, pe vecie, de ei !...

ARON COTRUȘ

CONSIDERAŢIUNI ETNO-DEMOGRAFICE ASUPRA POPULAŢIEI ROMÂNIEI

«O nouă disciplină de muncă ne poate da în scurtă vreme o Românie nouă».
S. Mehedinţi [1])

1. PROVINCII ISTORICE, PROVINCII ADMINISTRATIVE.

«Terrae matri»
M. Ulp. Traian [1])

Din punct de vedere administrativ, România este împărţită în 71 judeţe, în cari locuesc peste 19 milioane cetăţeni români [2]). Nevoi administrative — legate şi de tradiţie — au făcut ca judeţele să fie grupate pe provincii, în virtutea unei raţiuni istorice. In modul acesta găsim astăzi în vigoare următoarele 10 provincii *oficiale: Oltenia, Muntenia, Dobrogea, Moldova, Basarabia, Bucovina, Maramureşul, Transilvania, Crişana* şi *Banatul.* Iată însă că între acestea aflăm şi cazuri în cari temeiul istoric a fost falsificat de unele împrejurări vitrege la cari a fost supus pământul şi poporul românesc în ultima vreme. De aceia fie-ne îngăduit ca chiar dela începutul scrierii de faţă să cercăm a analiza critic marea împărţire administrativă: *împărţirea pe provincii.*

Odată cu primele înjghebări politice din sec. 12, 13 şi 14 apar pe teritoriul vechei Dacii, trei *«ţări»:*

1. *Ţara Românească,* sudul, treimea de pământ românesc întinsă din Carpaţi până la Dunăre şi mare, treime care sufere influenţele Europei sudice,
2. *Ţara Moldovei,* estul, porţiunea de glie românească, din Carpaţi până în Nistru, porţiune care simte vecinătatea lumii răsăritene şi
3. *Ţara Ardealului,* vestul, acel fragment de pământ străbun, care din Carpaţi până în spre Tisa formează fragmentul ce priveşte către vestul Europei [3]).

---

1) *S. Mehedinţi:* Discordanţe Antropogeografice, pag. 203, Bucureşti 1934.

2) După datele Institutului Central de Statistică, la 1 Ian. 1936, populaţia României se cifra la *19.196.071* loc.

3) *Ţara Ardealului* în înţelesul care reiese şi din «Letopiseţul Ţării Moldovei până la

România cu cele trei faţade amintite constitue statul care având ca pivot central Carpaţii cu cetatea naturală din lăuntrul lor, domină ţinuturile din jur până la marginile fireşti ale unităţii geografice cunoscute sub numele de Dacia, şi în istorie. Aceste margini sunt: Nistrul, Dunărea, Tisa.

Hotărît lucru că mai ales astăzi când populatia a sporit în număr considerabil, n'ar mai fi de ajuns împărţirea în cele trei ţări cu o deosebită tradiţie istorică, ci a trebuit să se facă subîmpărţiri pe provincii mai mici, deci mai uşor de administrat. In felul acesta am ajuns a cunoaşte pe flancul de miazăzi al României, provinciile «Ţării Româneşti», provincii care ele însele au un vajnic trecut istoric: *Oltenia,* mândra bănie a Craiovei, *Muntenia,* ţinutul cu cea mai ştearsă personalitate, dar pururea reşedinţă a Ţării Româneşti şi *Dobrogea,* «România dela mare» şi plămânul statului modern.

Acelaş lucru se repetă la Ţara Moldovei. Aici însă, un nenorocit trecut — ultimii 110 ani, în cari se produce ruperea trupului Moldovei lui Ştefan Vodă — face să mai avem încă şi astăzi numiri aşa de nefireşti ca cele de «Bucovina» şi «Basarabia». De păduri de fag, făgete sau bucovine e plină nu numai România, dar chiar vecina dela miazănoapte, Polonia. E de aici vreo raţiune ca scornitura Austriacilor, «Bukowina» — Buchenland, la 20 ani dela unirea cea mare să se permanentizeze ca atare?

Dar Basarabia? O altă născocire; de astă dată rusească. Basarabia la Hotin! Desigur Basarabii din Argeş au stăpânit cu sute de ani în urmă sudul provinciei dntre Prut şi Nistru, ca o moşie a lor personală, ca un pământ basarabesc, dar a scoate Basarabia din câmpia Bugeacului şi a o împinge până la graniţa polonă, nu poate decât să dovedească un total refuz al contemporanilor de cunoaştere a realităţilor geografice şi a tradiţiilor istorice ale acestui pământ. A face din Prut hotar, chiar între două provincii, din Prutul cel bicisnic, mai mic ca Siretul, vădeşte cât sunt de preţuiţi cei 100 ani de jug rusesc şi cât sunt de uitaţi cei 450 ani de glorios voevodat moldav. Numai acestea să fie motivele şi încă ar fi prea puternice ca să ne mai îngădue nouă ca în rândurile ce urmează să nu vorbim de o *Moldovă de sus* şi o *Moldovă de jos,* aşa cum ne-au lăsat-o moştenire marii înaintaşi.

In vremea de demult, când lipsa podurilor şi a căilor de comunicaţie permiteau totuşi legături peste Prut, astăzi în secolul tuturor posibilităţilor să mai fie aduse acestea ca criterii! Harta lui Dimitrie Cantemir ne arată tot aşa de bine judeţe călare pe Prut ca şi pe Siret. In harta lui însă, la 1711, el ne arată Moldova împărţită în *Ţara de sus,* în *Ţara de jos,* care urcă pe Prut până din sus de Iaşi, iar pe Nistru până la deal de Soroca şi în *Bugeac,* vechiul hanat tătăresc cu raialele Ismailului, Cetăţii Albe şi Tighinei. Moldova dinaintea venirii Turcilor, precum şi condiţiile economice actuale ne interzic separarea Bugeacului ca unitate administrativă. Decurge de aici divizarea Ţării

---

Aron Vodă, întocmit după Grigorie Ureche Vornicul, Istrate Logofătul şi alţii de *Simion Dascălul:*

«Ţara Ardealului nu este numai o ţară însăşi, ci Ardealul se chiamă mijlocul ţării, în care stă şi scaunul crăiei, iar pe la marginile ei, sânt alte ţări mai mici carele toate de dânsa se ţin şi subt ascultarea ei sânt întâi cum-i Maramureşul despre ţara leşească şi ţara secuiască despre Moldova, şi ţara Oltului despre ţara muntenească şi ţara Bârsei şi ţara Haţegului, ţara Oaşului, şi sânt şi *alte hotare multe carele toate... se ţin de Ardeal»* (Cf. *Ion I. Ionică:* Ţară şi ţări, Rânduiala I, 2).

Moldovei în Moldova de sus și Moldova de jos. Hotarul dintre ele ar trece pe «pieptul Moldovei», deci peste culmile dealurilor celor mai masive cari brăsdează Moldova din Carpați în spre Nistru, sau mai explicit hotarul ar trece pe la nord de Bacău și Vaslui și pe la sud de Iași și Soroca. Noi în felul acesta vom înțelege să arătăm gruparea populației și compoziția ei în cuprinsul Moldovei.

In fine urmează «Țara Ardealului». In aceasta dintr'o dată se desprinde unitatea naturală a *Transilvaniei*, înconjurată pretutindeni de Carpați. Spre nord și vest apar și alte provincii cu puternică tradiție. Aceste provincii însă, astăzi sunt frânte în două, sunt doar jumătăți de provincii geografice și istorice. Trei cazuri de acestea există.

La miază noapte de munții Rodnei e *Maramureșul* împărțit cu Cehoslovacia. Această «țară» sau ducat al Maramureșului, înconjurat și el de toate părțile de munți, n'are decât o singură intrare: poarta dela Hust. Ea a rămas însă în Cehoslovacia, de aceia pentru a merge la Sighet trebue să treci prin Cehoslovacia. Astăzi Maramureșul e prea mic pentru a putea forma singur o provincie, de aceia i-am alipit și județul Satul Mare, mai ales că acesta e prea la nord spre a putea fi înglobat provinciei imediat următoare.

Vine la rând, dincolo de munții Apuseni, în spre Tisa, provincia prin care curg cele două perechi de Crișuri: este *Țara Crișurilor* sau Crișana, provincia a cărei parte de câmpie a rămas Ungurilor. In sfârșit la sud de Mureș și peste munții Poiana Ruscă urmează cealaltă bănie, deosebită de bănia Craiovei, deși înfrățită în cursul veacurilor cu ea: Bănia Timișoarei sau mai pe scurt Banatul. El este a treia jumătate de provincie dinspre Tisa. Partea lui de câmpie a fost ruptă de Jugoslavia ca să facă hinterland Belgradului.

Iată deci cum înțelegem noi — bine sau rău — să împărțim pe provincii România:

1. *Țara Românească:* Oltenia, Muntenia, Dobrogea cu 6.792.638 loc.
2. *Țara Moldovei:* Țara de jos, Țara de sus cu 6.643.855 loc.
3. *Țara Ardealului:* Transilvania, Maramureșul, Țara Crișurilor, Banatul cu 5.989.458 loc.

Ne mai rămâne să citim cifrele cari ne arată populația și natura ei pe provincii:

ROMÂNIA

PROVINCII	Total	Români	%	Evrei	%	Alții	%
1. *Oltenia*	1.605.812	1.530.474	95,26	36.931	2,31	38.407	2,43
2. *Muntenia* . . .	4.313.405	3.750.786	88,47	323.875	7,54	168.634	3,99
3. *Dobrogea* . . .	873.421	525.528	60,20	35.789	4,10	312.104	35,70
4. *Moldova de jos*	3.266.907	2.496.797	76,41	487.627	14,92	282.483	8,67
5. *Moldova de sus* .	3.376.948	2.229.739	66,00	595.127	17,62	552.082	16,38
6. *Transilvania* . .	3.064.117	1.753.034	56,27	143.309	4,79	1.167.774	38,94
7. *Maramureșul* . .	492.740	294.982	61,14	92.092	20,79	105.666	17,57
8. *Țara Crișurilor* .	1.324.072	793.235	59,63	125.915	9,44	405.022	30,93
9. *Banatul* . . .	1.008.529	472.191	46,88	135.603	13,41	400.193	39,71
TOTAL . .	19.325.951	13.846.416	71,72	1.986.368	10.24	3.433.367	18,04

Cu drept cuvânt Oltenia, Muntenia și Dobrogea la un loc pot fi numite *Țara Românească* în raport cu procentul de *84.15%* Români pe care-l au, față de *Moldova* cu 71,12% Români și *Ardealul* numai cu 55,49% Români.

2. DISTRIBUIREA ȘI COMPOZIȚIA POPULAȚIEI PE PROVINCII ȘI JUDEȚE.

«Aici e Sarmisegetuza cu țărâna regelui Decebal»... «Aici odihnesc Mușatinii și Basarabii».

Corneliu Z. Codreanu (2, p. 93)

Ca punct de plecare în cercetarea modului de distribuire și compoziție a locuitorilor României este rezultatul recensământului general al populației din 29 Decembrie 1930. La acea dată se aflau în întreaga țară un număr de *18.052.896* loc., dintre cari numai 73,1% Români, iar restul de 26,9% minoritari: creștini, mozaici, musulmani.

Deși au trecut 6 ani dela facerea recensământului, rezultatele complecte cari trebuiau publicate — conform legii — până la finele anului 1935, sunt departe de a putea vedea lumina tiparului, așa că noi în momentul de față nu putem să ne dăm seama de numărul străinilor din țara noastră decât făcând apel la tot felul de evaluări, mai mult sau mai puțin precise. Anul acesta trebuiau începute pregătirile în vederea recensământului din 1940.

Personal am cerut Institutului Central de Statistică oarecari date cu privire la compoziția populației câtorva orașe reședință din țară. Răspunsul primit a fost însoțit de mențiunea: «date nepublicabile». Așa dar pentru a ni se permite să le folosim să le comentăm trebue să așteptăm publicarea lor.

Ca un lucru natural își poate face loc în mintea oricui, întrebarea următoare: dacă datele există dece nu se publică — lipsa de fonduri e numai un mod de exprimare — iar dacă aceste date nu există încă, atunci ce s'a lucrat timp de 6 ani cu un personal numeros și bine pregătit? Orice cetățean și contribuabil al acestui stat are calitatea să formuleze această întrebare.

Bănuiala care stărue mai mult ne silește să formulăm o a doua întrebare: nu cumva există interesul de a nu se publica datele pentru a nu putea cunoaște numărul și natura conlocuitorilor noștri minoritari? Suntem la aproape 20 ani dela unirea cea mare și nu știm *oficial* câți străini avem.

A mai fost un recensământ în 1912, dar nici la acesta — *deși existau* — nu s'au publicat rezultatele pe naționalități. Un recensământ și mai vechi — din 1899 — ne dă naționalitățile, dar culmea, numai la cetățenii străini, ca și când aceștia ne-ar fi interesat în prima linie! Cetățenii români sunt dați nu pe naționalități, ci după confesiuni; nu e prea mult, dar totuși e un mijloc în plus de control. Și atunci *teama de a spune răspicat câți străini avem* — și asta vrem și trebue s'o știm — după ce s'au produs două precedente: 1899 și 1912, nu e logic să credem că e o boală mai veche sau chiar un sistem? [4])

4) De altfel câte o critică foarte judicioasă a recensămintelor din 1899 și 1930 au făcut respectiv d-nii: Av. *Em. D. B. Vasiliu* (7) și Dr. *I. Rădulescu* în «Porunca Vremii» din 21 Mai 1936.

Sunt dureroase aceste constatări, mai cu seamă pentru vremurile actuale, ca de 40 ani să nu mai ştim nimic precis şi oficial asupra stărilor etno-demografice dela noi. Dar să trecem la fapte.

D-l Dr. *Sabin Mănuilă* [6]) ne dă următoarele procentaje pentru minoritarii ţării, la cari uşor se poate calcula numărul aproximativ de suflete corespunzător.

Unguri	: 7,9%	. . . . ca.	1.400.000
Evrei	: 4,3%	. . . . »	800.000
Germani	: 4,0%	. . . . »	750.000
Ruteni	: 2,6%	. . . . »	450.000
Bulgari	: 2,2%	. . . . »	400.000
Ruşi	: 2,1%	. . . . »	350.000
Turco-Tătari	1,3%	. . . . »	230.000

Cifrele acestea totalizează ca. 4.500.000 minoritari aşezaţi în coasta celor 13.500.000 Români [5]). In raport cu cifrele de mai sus, situaţia românului la el acasă n'ar părea prea primejduită de un număr excesiv de mare de minoritari. Faţă de România cu 26,9% străini, sunt ţări cu o populaţie alogenă mai abundentă: Polonia (30,8%), Cehoslovacia (37,4%).

Deşi cu mult optimism în soarta hărăzită neamului nostru, totuşi pentru prezent vedem mult mai puţin trandafirie această situaţie. Faţă de precedentele avute şi alături de un fel de tradiţie creată în legătură cu serviciile noastre statistice, nu putem pune un temei prea puternic — şi o spunem cu mult regret — pe rezultatele de până acum ale recensământului din 1930. Am fi fericiţi să ni se desmintă cele mai sus afirmate, dovedindu-ni-se cu certitudine că Românii, astăzi, nu sunt stingheriţi — măcar de anumiţi minoritari pripăşiţi pe la noi. Dat fiind că rezultatele ultimului recensământ sunt încă incomplect publicate suntem nevoiţi să recurgem la cifre obţinute: parte din lucrări deja publicate, ce vor fi citate în corpul scrierii de faţă, parte dela oficiile de stare civilă din diferite comune. Sunt simple evaluări, cari totuşi ne vor permite a trage — cât de cât — anumite concluziuni.

Ţinând seamă că sporul natural al populaţiei noastre este de min. 200.000 suflete anual [6]), pornind dela 18 mil. în 1930 şi aplicând regula dobândei compuse, aşa cum creşte o populaţie, nu e greu de obţinut în 6 ani un număr de

5) In «Buletinul Demografic» pe Martie 1936, găsim ajustate procentele pe naţionalităţi. Directorul Institutului de Statistică dădea în 1934, 73,1% Români. Buletinul condus de D-sa, dă cu 2 ani mai târziu, doar 71,9% Români. Aşa dar cifra corectată se apropie de aceia dată de noi: 71.7%. Asemeni procentele celorlalte minorităţi se schimbă.
Rutenii cresc la 3,2%, deci dela 450.000 sporesc la 580.000
Ruşii » » 2,3%, » » 350.000 » » 420.000.
Ungurii şi Germanii staţionează.
Pe de altă parte Bulgarii scad la 2%, Turco-Tătarii la 1%, Evreii la 4%.
Aşa că după ce Evreii sunt arătaţi mai puţini ca în realitate, acum sunt daţi şi mai puţini. In schimb mozaicii sunt mai numeroşi decât Evreii (4,2%) !

6) cf. Indicatorul Statistic, pag. VII, Bucureşti 1932 şi *S. Mănuilă*, op. cit. pag. 60.

peste 19 mil. loc. Dacă însă statistica corectată ne vorbeşte de 13.000.000 Români în 1930, deci de 71,9%, astăzi deşi există 13.800.000 majoritari, la totalul populaţiei sunt însă numai *71,7%* Români. Astfel minoritarii au sporit, admiţând că în 1930 erau 28,1%, *la 28,3%*, cu alte cuvinte au trecut dela 5 mil. în 1930, la aproape 5,5 mil., cu 6 ani mai târziu. Recensământul ne dă «provizoriu» 24,1% minoritari creştini (inclusiv cei 1% Turco-Tătari). In 1936 nu mai găsim decât 18,1%. In schimb Evreii cari în 1930 figurau cu 4,0%, noi îi găsim astăzi cu 10,2% din totalul populaţiei. Dacă în 1930 ei represintau a treia minoritate importantă după Unguri şi Germani, acum îi aflăm înaintea acestora [6 bis]).

Această discordanţă de cifre care există între datele recensământului din 1930 şi cifrele pe cari le presintăm noi, trebue să aibă o explicaţie. In cele ce urmează ne vom strădui s'o găsim. Deocamdată să vedem cum se repartizează procenual, populaţia pe provincii şi judeţe, arătată după neamuri: Români, Evrei şi alţi minoritari [7]).

1. OLTENIA

JUDEŢE	Total	Români %	Evrei %	Alţii %
1. *Mehedinţi*	321.401	*98,21*	0,74	1,05
2. *Gorj*	217.867	97,76	1,04	1,20
3. *Vâlcea*	273.025	94,73	2,79	2,48
4. *Dolj*	507.213	92,71	*4,10*	3,19
5. *Romanaţi*	287.306	95,78	1,29	2,93
TOTAL . . .	1.605.812	95,26	2,31	2,43

2. MUNTENIA

JUDEŢE	Total	Români %	Evrei %	Alţii %
1. *Argeş*	268.912	93,05	3,19	3,76
2. *Muscel*	162.309	93,21	4,25	2,53
3. *Dâmboviţa*	324.861	94,44	3,13	2,43
4. *Prahova*	499.365	90,12	6,19	3,69
5. *Buzău*	325.112	91,89	5,48	2,63
6. *R. Sărat*	197.201	91,14	5,35	3,51
7. *Brăila*	224.301	77,68	12,33	9,99
8. *Ialomiţa*	320.429	93,23	2,63	4,14
9. *Ilfov*	1.037.126	76,58	*17,69*	5,73
10. *Vlaşca*	320.637	96,40	1,61	1,99
11. *Teleorman*	367.611	96,69	1,81	1,70
12. *Olt*	195.541	92,75	4,00	3,25
TOTAL . . .	4.243.405	88,47	7,54	3,99

6 bis) In sprijinul afirmaţiei că Evreii formează prima minoritate a ţării urmată de Unguri şi Germani făcute de d-l *I. N. Longinescu* (3) cu privire la numărul elevilor înscrişi în clasele primare dela oraşe în 1933: *Români*: 177.390 (74,7%), *Evrei*: 31.407 *(13,3%)*, Unguri: 18.478 (7,9%), Germani: 9.713 (4,1%).

7) Atenţia deosebită pe care o acordăm celei mai importante minorităţi a ţării, Evreii, îşi va găsi justificare în paginile de mai jos.

3. DOBROGEA

JUDEȚE	Total	Români %	Evrei %	Alții %
1. *Tulcea*	197.650	77,27	1,83	20,90
2. *Constanța*	272.988	66,18	10,55	23,27
3. *Caliacra*	176.482	42,42	0,83	56,75
4. *Durostor*	226.301	50,71	0,85	48,44
TOTAL	873.421	60,20	4,10	35,70

4. MOLDOVA DE JOS.

JUDEȚE	Total	Români %	Evrei %	Alții %
1. *Putna*	206.211	86,84	9,18	3,98
2. *Bacău*	291.118	82,96	13,54	3,50
3. *Tecuci*	189.228	83,18	10,73	6,09
4. *Tutova*	165.305	85,04	10,68	4,28
5. *Vaslui*	157.629	79,82	13,03	7,15
6. *Fălciu*	134.413	71,82	18,95	9,23
7. *Covurlui*	285.283	75,28	12,13	12,59
8. *Cahul*	215.311	76,20	19,21	4,59
9. *Ismail*	246.602	77,45	10,11	12,45
10. *Cetatea Albă*	358.737	74,61	7,30	18,09
11. *Tighina*	326.804	70,80	20,35	8,85
12. *Lăpușna*	442.810	70,82	20,88	8,30
13. *Orhei*	296.915	75,05	19,99	4,96
TOTAL	3.266.901	76,40	14,92	8,68

5. MOLDOVA DE SUS.

JUDEȚE	Total	Români %	Evrei %	Alții %
1. *Neamț*	123.406	77,23	18,88	4,29
2. *Roman*	173.409	85,60	10,76	3,64
3. *Iași*	294.801	71,52	21,49	6,99
4. *Bălți*	421.817	73,79	13,34	12,87
5. *Soroca*	339.006	70,14	24,13	5,73
6. *Hotin*	430.101	84,43	11,70	3,87
7. *Dorohoi*	234.302	74,89	20,40	4,71
8. *Botoșani*	255.603	76,91	18,23	4,86
9. *Baia*	180.201	87,67	9,94	2,39
10. *Suceava*	132.963	63,68	16,43	19,89
11. *Câmpulung*	103.256	54,94	23,07	21,99
12. *Rădăuți*	179.169	52,66	16,88	30,46
13. *Storojineț*	178.103	20,67	14,58	*64,75*
14. *Cernăuți*	336.811	*16,13*	*26,27*	*57,60*
TOTAL	3.376.958	66,00	17,62	16,38

6. TRANSILVANIA.

JUDEȚE	Total	Români %	Evrei %	Alții %
1. *Brașov*	166.898	32,72	12,57	*54,71*
2. *Făgăraș*	88.419	93,43	2,14	4,43
3. *Sibiu*	201.872	66,16	3,17	32,99
4. *Hunedoara*	340.404	82,67	1,83	15,50
5. *Alba*	224.106	92,51	1,87	5,62
6. *Târnava Mică*	159.202	51,92	2,30	45,78
7. *Târnava Mare*	158.616	50,96	2,13	46,91
8. *Odorhei*	169.231	*6,46*	0,82	*92,72*
9. *Trei Scaune*	140.606	24,87	1,01	*74,12*
10. *Ciuc*	157.209	16,97	2,25	*80,78*
11. *Mureș*	310.611	35,27	6,96	*57,77*
12. *Turda*	201.306	73,60	2,31	24,09
13. *Cluj*	359.716	64,42	7,05	30,53
14. *Someș*	239.717	74,33	6,03	19,89
15. *Năsăud*	156.004	65,00	8,97	26,03
TOTAL	3.064.117	56,27	4,79	38,94

7. MARAMUREȘUL.

JUDEȚE	Total	Români %	Evrei %	Alții %
1. *Maramureș*	171.914	65,36	*27,75*	6,89
2. *Satu Mare*	320.826	56,91	13,84	29,25
TOTAL	492.740	61,14	17,57	20,79

8. ȚARA CRIȘURILOR.

JUDEȚE	Total	Români %	Evrei %	Alții %
1. *Sălaj*	362.407	56,3	10,07	33,93
2. *Bihor*	528.934	61,6	10,93	27,47
3. *Arad*	432.931	61,0	7,30	31,70
TOTAL	1.324.002	59,63	9,44	30,93

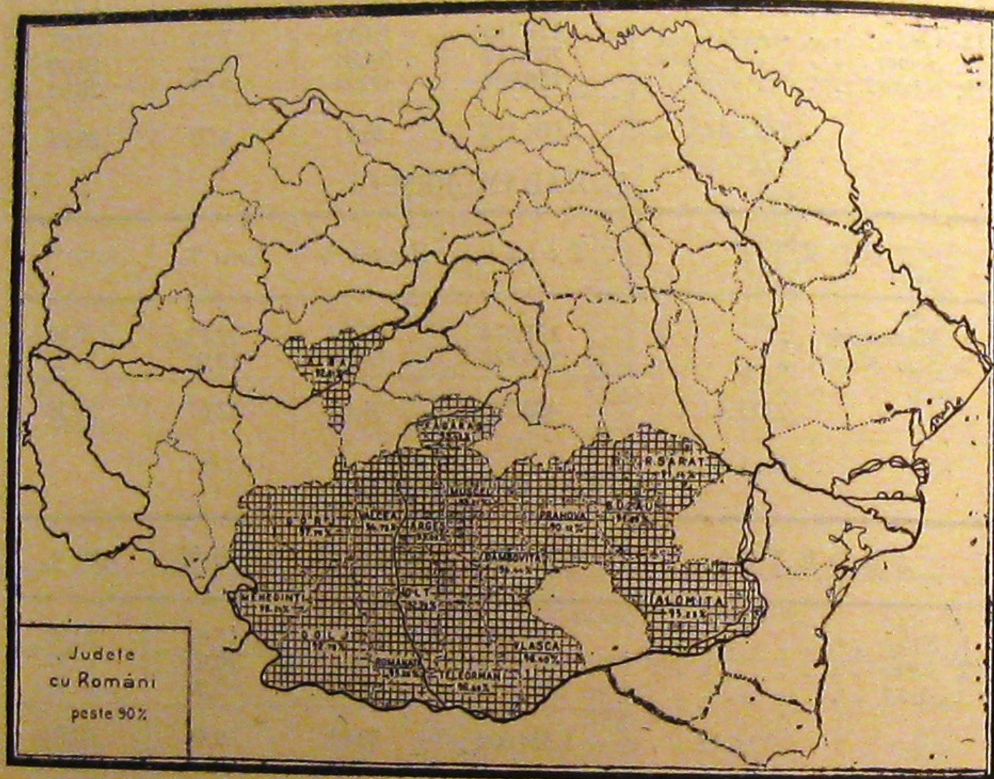
9. BANATUL.

JUDEȚE	Total	Români %	Evrei %	Alții %
1. *Caraș*	227.152	62,89	10,74	26,37
2. *Severin*	261.227	71,06	7,59	21,37
3. *Timiș*	519.610	27,66	17,52	*54,82*
TOTAL	1.007.989	*46,88*	13,41	39,71

Tabelele arătate sunt destul de grăitoare spre a ne îngădui să facem câteva observații: [8])

Prima: provincia cu populația românească cea mai masivă este *Oltenia*: *95,26%* Români. Alături de ea stă provincia cea mai înstrăinată: *Banatul*: *46,88%* Români. Evident, tot în Oltenia se află cel mai românesc județ din țară: *Mehedinți* cu *98,21%* Români.

Iți saltă inima privind majoritățile masive românești din întreaga Oltenie, ca și cele din stânga Oltului. Totuși din 71 județe ale României, numai în 17 județe găsim peste 90% Români. Aceste județe se găsesc în următoarele provincii: Oltenia cu cele 5 județe ale sale, Muntenia cu excepția județelor Brăila și Ilfov. In afara acestor două provincii, numai în Transilvania și anume în județele Alba și Făgăraș, Românii mai au majorități sdrobitoare (vezi harta I).

Harta I.

Celelalte județe au majorități din ce în ce mai mici, scăzând în 9 județe la mai puțin de 50% Români. Sunt așa zisele *județe minoritare*.

Dintre acestea, patru sunt județe de frontieră: *Caliacra* cu 57,58% străini,

8) Ținem de a noastră datorie să aducem și pe această cale viile noastre mulțumiri d-lor Av. Ștefan Anastasescu și Gheorghe Dumitrache, cari ne-au pus la dispoziție parte din materialul ce a fost utilizat în cuprinsul articolului acestuia.

dintre cari marea majoritate Bulgari, *Cernăuți* cu 83,57% străini și *Storojineț* cu 79,33% străini, înțesate în deosebi de Ruteni, și *Timiș* cu 72,33% străini, bogat mai cu seamă în Șvabi.

Apoi pe de altă parte, drept în inima țării — anume în Transilvania — stau celelalte 5 județe minoritare. Printre ele e *Brașovul* cu 67,28% străini, între cari mai mult Unguri și Sași. Celelalte patru județe alcătuesc așa zisa «Secuime»: *Mureș: 64,73%*, *Trei Scaune*: 75,13%, *Ciuc*: 83,03%, *Odorhei*, cel mai înstrăinat județ, aproape în unanimitate Secui: *93,54%* (vezi harta II).

Nicăeri Românismul nu e mai amenințat ca în jud. Cernăuți, unde găsim doar 16,13% Români și în jud. Odorhei cu abia *6,46%* Români. Dintre străini, majoritate absolută nu dețin decât *Rutenii* în Storojineț, *Bulgarii* în Caliacra și *Secuii* în Odorhei, Ciuc și Trei Scaune. *Sașii* și *Șvabii* nu trec nicăeri de 50% din totalul populației unui județ.

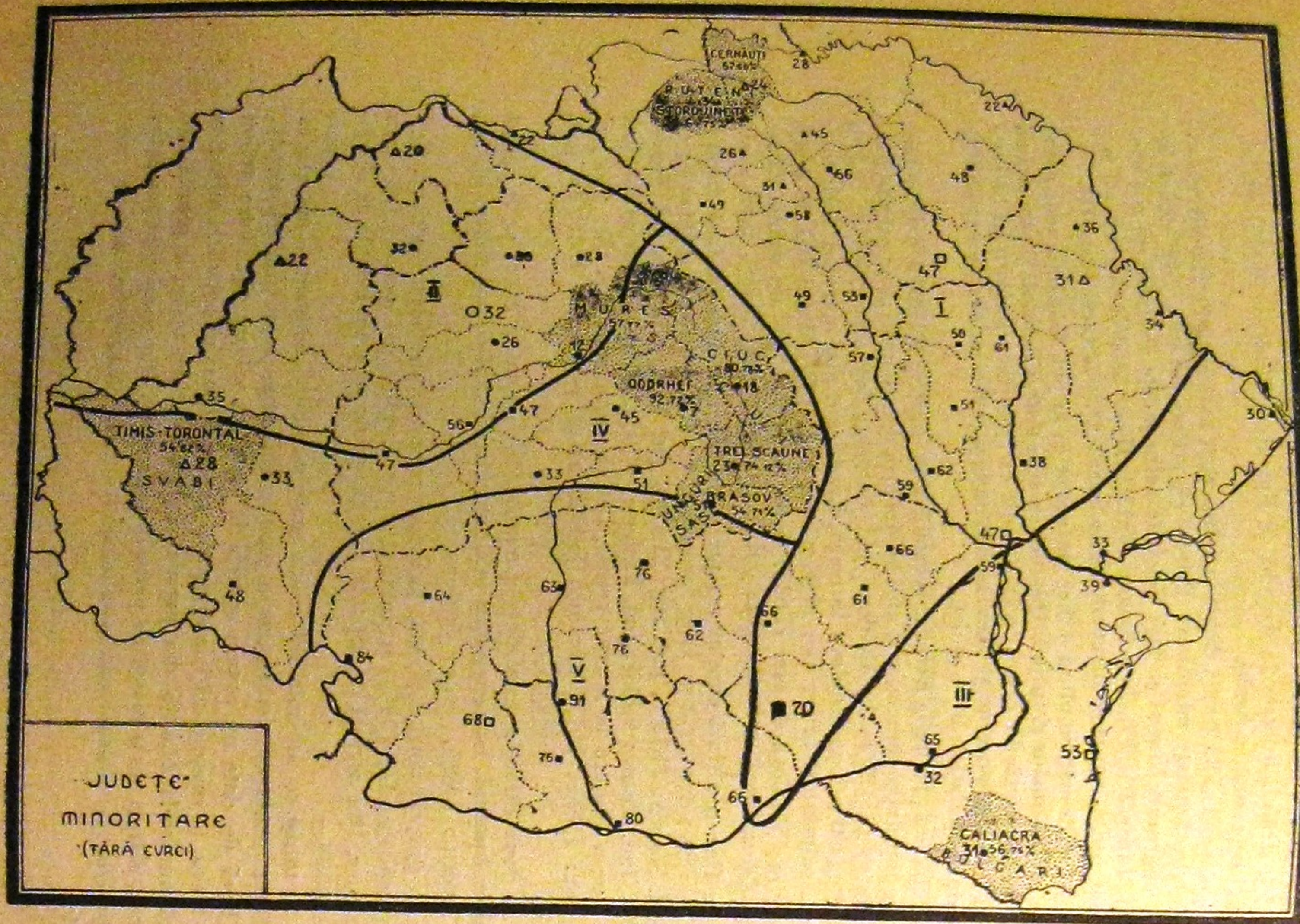
A doua: cu privire la *Evrei* se constată că în județele Moldovei ei dețin peste 10% din populația globală, mai ales în Moldova de sus, unde ating proporții coprinse între 15—25%. In Moldova, jud. Cernăuți deține maximul cu 26,27% Evrei. Repartizați pe Moldova întreagă, Evreii sunt mai numeroși decât toate celelalte minorități la un loc: Moldova de jos: 14,92% Evrei față de 8,68% alți străini; Moldova de sus: 17,62% Evrei față de 16,38% alți străini. Ca număr de Evrei, locul întâi îl deține jud. *Maramureș* cu cei *27,75%* Evrei ai săi.

In fine o ultimă constatare: proporția Evreilor scade în două direcții: întâi NE—SV; în adevăr pe linia Soroca—T. Severin se observă următoarele cifre: jud. Soroca: 24,13%, jud. Iași: 21,49%, jud. Vaslui: 13,03%, jud. Tecuci: 10,73%, jud. Putna: 9,13%, jud. Prahova: 6,19%. Datorită Bucureștilor, jud. Ilfov face o abatere la această regulă. Dar să continuăm: jud. Olt: 4%, jud. Romanați: 1,29%, jud. Mehedinți, județul cu cei mai puțini Evrei din țară, 0,74%.

A doua direcție de scădere a numărului de Evrei e N—S, pe la apusul munților Apuseni. Iată exemple: jud. Satu Mare: 13,84%, jud. Bihor: 10,93%, jud. Severin: 7,59%.

In general nordul și estul țării sunt regiunile mai bogate în Evrei. Centrul (Transilvania: 4,79%) și sudul (Dobrogea: 4,10% și Oltenia: 2,31%) sunt mai sărace. Din această cifră parcă întrezărești de pe acum locurile de obârșie ale Evreilor...

Și totuși cu tot numărul relativ mare de străini, Românii — mai ales ca populație rurală — sunt aproape pretutindeni bine și compact reprezentați. Din lipsă de date nu putem aprecia la justa lor valoare câți dintre străinii țării trăesc în orașe și câți la sate; atât putem afirma: că populația urbană se ridică numai la 21,52% din populația globală, ceiace revine la peste 4 mil. orășeni, alături de o massă de peste 15 mil. săteni. Din compoziția populației reședințelor de județe vom avea totuși ocazia să concretizăm anumite elemente.

Harta II.

Orașe cu puternice minorități sau influențe economice dominante: I: evreești; II: evreo-maghiare; III: evreo-orientale; IV: germane; V: românești (după V. Mihăilescu).

Cu patrate: orașe cu majorități românești, cu triunghiuri: majorități evreești; cu cercuri: alte majorități: decât românești sau evreești. Cifra de lângă fiecare oraș reședință indică procentul de Români.

Județele minoritare nu coprind pe Evrei. Procentele indică numărul celorlalte minorități. Dominanți: Secuii, Rutenii, Șvabii, Bulgarii.

3. COMPOZIŢIA POPULAŢIEI URBANE.

> «Desnaţionalizarea oraşelor României — dacă nu se înlătură — este condamnarea la moartea culturală a naţiei româneşti».
>
> *A. C. Cuza* (Por. Vr. 8. Nov. 1936)

Găsim necesar ca şi aici să începem tot cu expunerea tabelelor reci de cifre. Avem indicaţii pe naţionalităţi numai la oraşele reşedinţă. Ţinând seamă că din totalul de 4.200.000 loc. ai comunelor urbane, cele 71 reşedinţe adună 3.200.000 loc., că pe deasupra oraşele reşedinţă sunt şi cele mai importante, concluziile cari vor reeşi, credem că pot fi valabile pentru întreaga populaţie urbană a României.

POPULAŢIA URBANĂ A ROMÂNIEI

PROVINCII	Totalul populaţiei urbane	Totalul populaţiei oraşelor reşed.	Români	%	Evrei	%	Alţii	%
1. *Oltenia*	215.770	145.060	102.407	70	23.977	17	18.686	13
2. *Muntenia* . . .	1.193.246	1.062.493	726.885	69	257.690	24	77.918	7
3. *Dobrogea* . . .	205.792	134.973	58.702	42	26.649	23	49.622	33
4. *Moldova de jos* .	659.032	540.317	230.484	43	225.699	42	84.134	15
5. *Moldova de sus*	680.871	514.317	206.110	36	246.265	52	62.537	12
6. *Transilvania* . .	504.630	383.230	127.910	33	95.289	27	160.021	40
7. *Maramureş* . .	107.915	88.378	20.[illegible]33	23	56.434	63	1[illegible].911	14
8. *Ţara Crişurilor* .	228.106	181.980	51.453	28	78.122	40	58.405	32
9. *Banatul*	165.070	124.991	37.304	29	37.720	30	49.96[illegible]	41
ROMÂNIA .	3.960.432	3.182.834	1.561.288	49	1.047.745	32	572.801	17

Iată o primă observare: pe când în toată ţara Românii au o majoritate absolută de 72% la oraşe Românii nu mai deţin decât o majoritate relativă; abia 49%. Celelalte minorităţi — cu excepţia Evreilor — deţin acelaş loc: 18% pe ţară, 17% la oraşe. Ba sunt cazuri, de ex.: Rutenii, cari prin excelenţă sunt o populaţie rurală, căci în judeţe în cari ei deţin majorităţi considerabile, la oraşe nu represintă nici măcar 20%. Nu acelaş e şi cazul Ungurilor, Germanilor, dintre cari se recrutează şi un apreciabil contingent urban. Singuri Evreii trec dela 10% pe ţară, la un procent întreit: 32%, în oraşe. Numai în cele 71 oraşe-reşedinţă trăesc mai mult de jumătate din Evreii României.

In mod general, procentul de străini e mai mare la oraşe decât repartizat la populaţia întreagă a judeţului respectiv. O singură excepţie avem la această regulă: *Braşovul*. Oraşul e mai românesc decât judeţul. In judeţ sunt numai 33% Români, în oraş însă se află 51% [9]).

---

9) Parcă ţi-ar atrage atenţia că fiind un oraş viguros, ce se românizează pe zi ce trece, admiţând proectul care prevedea din Braşov, o capitală, constaţi că nici din acest punct de vedere nu i-ar fi stat rău, pe lângă climatul sănătos, cadrul economic, poziţia stategică etc., cari sunt îndeobşte cunoscute.

O a doua constatare: în jumătate de Moldovă şi în tot Ardealul, Românii constitue la oraşe o modestă minoritate. In Moldova sunt copleşiţi de Evrei, în Ardeal de Unguri şi Germani. In fruntea acestei situaţii tragice se găseşte tot Maramureşul cu 63% Evrei, lângă 23% Români.

Din tabelul următor, care ne dă măsura înstrăinării oraşelor noastre, putem extrage câteva preciziuni.

ORAŞELE—REŞEDINŢĂ ALE ROMÂNIEI.

1. OLTENIA.

ORAŞE	Total	Români	%	Evrei	%	Alţii	%
1. *T.-Severin*	24.812	20.664	*84*	1.976	8	2.272	8
2. *Tg. Jiu*	14.525	9.378	64	1.951	14	3.196	*22*
3. *R. Vâlcea*	20.411	12.686	*63*	4.152	*20*	3.573	17
4. *CRAIOVA*	*67.814*	46.921	68	13.129	*20*	7.764	12
5. *Caracal*	17.508	12.858	75	2.769	15	1.881	10
TOTAL	145.060	102.407	70	23.977	17	18.686	13

2. MUNTENIA.

ORAŞE	Total	Români	%	Evrei	%	Alţii	%
1. *Piteşti*	24.803	18.829	76	3.046	12	2.933	12
2. *Câmpulung*	13.741 +[10])	10.473	76	2.611	19	687	5
3. *Târgovişte*	25.812	16.125	62	5.611	23	4.076	15
4. *Ploeşti*	86.575	58.198	66	20.324	24	8.073	9
5. *Buzău*	39.832	26.311	61	8.409	26	5.112	13
6. *R. Sărat*	15.310 +	10.104	66	4.287	28	919	6
7. *Brăila*	76.315	44.655	*59*	23.101	*30*	8.559	11
8. *Călăraşi*	21.356	14.119	65	5.113	25	2.124	10
9. *BUCUREŞTI*	*712.680*	493.457	70	*179.204*	25	40.019	5
10. *Giurgiu*	24.398 +	16.101	66	4.149	17	4.148	17
11. *T. Măgurele*	10.491 +	8.391	80	945	9	1.155	11
12. *Slatina*	11.123 +	10.122	*91*	890	8	111	1
TOTAL	1.062.493	726.885	69	257.690	24	77.918	7

10) Oraşele a căror populaţie e dată cu cruciuliţă (+) sunt luate din «Buletinul Demografic al României», Nr. 7. 1936, represintând populaţia probabilă la 1 Ian. 1936. Procentele sunt calculate după d-l *Em. Vasiliu* (7) şi harta d-lui *Emm. de Martonne*: «Carte de la densité et de la répartition des nationalités en Roumanie», Bucureşti 1920.

3. DOBROGEA

ORAŞE	Total	Români	%	Evrei	%	Alţii	%
Tulcea	20.916	8.725	42	3.609	17	8.582	41
CONSTANŢA	65.712	34.812	53	19.681	30	11.219	17
Bazargic	30.577	9.479	31	1.456	8	19.642	61
Silistra	17.768	5.686	32	1.903	12	10.179	56
TOTAL	134.973	58.702	42	26.649	23	49.622	35

4. MOLDOVA DE JOS.

ORAŞE	Total	Români	%	Evrei	%	Alţii	%
1. *Focşani*	36.106	21.192	59	12.206	34	2.708	7
2. *Bacău*	34.814	19.718	57	11.325	32	3.744	11
3. *Tecuci*	22.149	13.611	62	6.849	31	1.689	7
4. *Bârlad*	31.657	16.211	51	14.224	45	1.222	4
5. *Vaslui*	20.342	10.121	50	9.594	47	627	3
6. *Huşi*	19.325	11.823	61	6.121	32	1.381	7
7. *Galaţi*	109.850	53.119	48	32.205	30	24.526	22
8. *Cahul*	14.857	5.502	38	5.109	34	4.246	28
9. *Ismail*	30.551	10.249	33	9.911	33	10.391	*34*
10. *Cetatea Albă*	37.801	11.252	*30*	16.397	43	10.152	27
11. *Tighina*	35.691	12.514	34	17.971	51	5.206	15
12. *CHIŞINĂU*	*125.595*	38.418	31	*73.215*	*58*	13.909	11
13. *Orhei*	21.509	7.691	36	10.545	49	3.333	15
TOTAL	540.317	231.484	43	225.699	42	83.134	15

5. MOLDOVA DE SUS.

ORAŞE	Total	Români	%	Evrei	%	Alţii	%
1. *Piatra Neamţ*	33.847	17.127	49	15.506	47	1.214	4
2. *Roman*	32.872	17.557	53	13.422	41	1.893	6
3. *IAŞI*	110.495	52.847	47	50.605	46	7.053	7
4. *Bălţi*	35.712	16.819	48	14.520	40	4.373	12
5. *Soroca*	21.573	4.629	*22*	12.291	*60*	3.923	18
6. *Hotin*	20.127	5.612	28	12.306	*61*	2.209	11
7. *Dorohoi*	22.879	10.421	45	11.305	49	1.153	6
8. *Botoşani*	38.789	22.724	56	14.039	39	2.026	5
9. *Fălticeni*	18.198	10.582	58	5.904	33	1.712	9
10. *Suceava*	20.554	6.209	31	10.100	49	4.245	20
11. *Câmpulung*	10.381 +	5.087	49	3.010	29	2.284	22
12. *Rădăuţi*	20.340	5.321	26	10.715	53	4.304	21
13. *Storojineţ*	12.450	4.195	34	5.827	47	2.428	19
14. *Cernăuţi*	*117.415*	26.980	24	*66.715*	57	23.720	19
TOTAL	514.912	206.110	36	246.265	52	62.537	12

6. TRANSILVANIA.

ORASE	Total	Români	%	Evrei	%	Alții	%
1. *Brașov*	62.445	21.303	51	13.829	22	17.313	27
2. *Făgăraș*	7.?39 +	4.028	51	1.826	23	2.085	26
3. *Sibiu*	49.121 +	15.918	33	10.115	20	23.088	47
4. *Deva*	10.513 +	4.948	47	1.051	10	4.514	43
5. *Alba Iulia*	14.824	7.858	56	3.315	22	3.701	22
6. *Blaj*	4.842 +	2.276	47	339	7	2.227	46
7. *Sighișoara*	13.366 +	6.013	45	1.069	8	6.284	47
8. *Odorhei*	8.457 +	607	7	269	3	7.581	90
9. *Sf. Gheorghe*	19.529 +	2.541	23	553	5	7.958	72
10. *Miercurea Ciuc.*	5.017 +	1.053	18	1.355	30	2.609	52
11. *Tg. Mureș*	46.573	5 541	12	16.925	37	24.107	51
12. *Turda*	19.529 +	5.282	26	4.878	25	9.569	49
13. *CLUJ*	*107.283*	41.037	32	26.893	25	*39.353*	37
14. *Dej*	18.921	6.624	35	8.515	*45*	3.782	20
15. *Bistrița*	13.298 +	3.691	28	3.757	29	5.850	42
TOTAL	383.230	128.520	34	94.689	26	160.021	*40*

7. MARAMUREȘUL.

ORAȘE	Total	Români	%	Evrei	%	Alții	%
1. *Sighet*	30.549	8.712	27	16.520	56	5.317	17
2. *Satu Mare*	57.829	11.321	*20*	*39.914*	*69*	6.594	11
TOTAL	88.378	20.033	23	56.434	63	11.911	14

8. ȚARA CRIȘURILOR.

ORAȘE	Total	Români	%	Evrei	%	Alții	%
1. *Zalău*	7.812 +	2.500	32	1.406	18	3.906	*50*
2. *ORADEA*	*91.719*	20.174	*22*	*46.111*	*51*	25.434	27
3. *Arad*	82.449	28.779	35	24.605	30	*29.065*	35
TOTAL	181.980	51.453	28	72.122	40	58.405	32

9. BANATUL.

ORAȘE	Total	Români	%	Evrei	%	Alții	%
1. *Oravița*	6.615 +	3.175	48	1.125	17	2 315	35
2. *Lugoj*	22.755 +	7.508	33	2.186	9	13.061	*58*
3. *TIMIȘOARA*	*95.591*	26.621	*28*	*35.419*	*37*	33. 91	35
TOTAL	124.591	37.304	29	38.720	31	48.967	40

Cifrele de mai sus, cu toată sobrietatea lor, au fost foarte expresive căci au reușit să ne arate situația sumbră, starea de plâns din punct de vedere românesc, a orașelor noastre (vezi harta IV) [11]. Am pierdut orașele, căci cum putem spune altfel când din 71 capitale de județ, străinii ne-au majorat în 42 —patruzeci și două!

Lăsăm să urmeze numai câteva orașe din lungul și jalnicul pomelnic al orașelor, cari numai prin poziție geografică mai aparțin României. Iată-le, cu proporția respectivă de Români:

In *Dobrogea:* Bazargic 31%.

In *Moldova:* Cetatea Albă 30%, Hotin 28%, Rădăuți 26%, *Cernăuți* 24%, *Soroca* 22%.

In *Transilvania:* Bistrița, oraș săsit: 28%, celelalte sunt evreo-maghiari. Turda 26%, Sf. Gheorghe 23%, Miercurea Ciucului 18%, Tg. Mureș 12%, *Odorhei* 7%.

In *Maramureș* și *Țara Crișurilor:* Sighetul 27%, *Satu Mare* 20%, *Oradea* 22%.

In *Banat: Timișoara* 28% Români.

Intr'o situație asemănătoare stau și orașele fruntașe: *Iași, Chișinău, Galați, Cluj.* Unicul oraș mare al României în care Românii încă mai contează, sunt *Bucureștii.* Ingrijorarea devine cu atât mai mare dacă scoatem în evidență și cele 16 orașe din 16 județe ale țării, astăzi iudaizate; Moldova trebue să suporte 11 din ele; restul sunt în Ardeal.

Toate orașele Moldovei, dar absolut toate, au *peste 30% Evrei.* Numai în cele 26 orașe-reședințe ale Moldovei locuesc aproape jumătate milion Evrei.

Evreii dețin *majoritatea relativă* în orașele:

1. Timișoara . . . . 37% Evrei
2. Cetatea Albă . . . . 43% „
3. Dej . . . . 45% „
4. Storojineț . . . . 47% „
5. Suceava . . . . 49% „
6. Orhei . . . . 49% „
7. Dorohoi . . . . 49% „

Evreii dețin *majoritatea absolută* în orașele:

1. Oradea . . . . [illegible]1% Evrei
2. Tighina . . . . 51% „
3. Rădăuți . . . . 53% „
4. Sighet . . . . 56% „
5. *Cernăuți* . . . . 57% „
6. *Chișinău* . . . . 58% „
7. Soroca . . . . 60% „
8. Hotin . . . . 61% „
9. Satu Mare . . . . 69% „

11) Parțial și cu o altă distribuție, aceste cifre s'au mai publicat și în numerele festive ale «Poruncii Vremii».

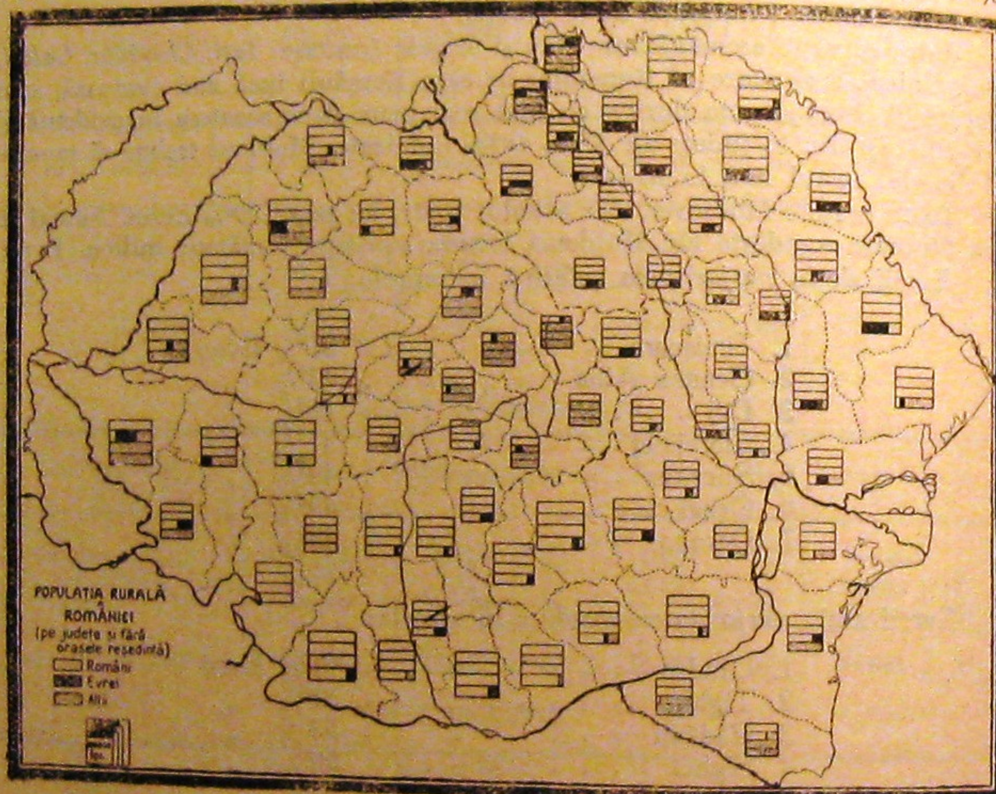
Să nu se creadă că numai oraşele mari au încăput pe mâini străine. Ce să mai zicem de atâtea târguri din Moldova cum sunt:

1. Siret	70%	Evrei
2. Gura Humorului	71%	„
3. Bucecea	73%	„
4. Tg.-Neamţ	77%	„
5. Vijniţa	78%	„

...şi încă multe altele pe ambele povârnişuri ale Carpaţilor.

«In Basarabia există orăşele (Mărculeşti) formate exclusiv din Evrei, aşezate ca în focarul unor oglinzi concave faţă de satele moldoveneşti care le aduc produsul muncii lor» (21, p. 272).

Provincia cea mai puţin evreizată este *Oltenia*. Asta nu împiedică să fie oraşe, cum sunt Craiova, R. Vâlcea, cu 20% Evrei. Până şi la T. Severin — şi acesta e un caz foarte pilduitor — cu toate că în judeţ Evreii sunt doar 0,74%,

Harta III.

N. B. In populaţia rurală e înglobată şi populaţia oraşelor nereşedinţă.

în oraş numărul lor saltă până la 8%. Aşa că afară de Slatina, tot T. Severin rămâne cel mai românesc oraş din cel mai românesc judeţ al ţării şi totuşi pe când la sate Românii sunt 98%, la oraş scad la 84%.

Constatăm aşa dar că ⅔ din oraşele României sunt pierdute, *dar nu iremediabil*, şi asta trebue să se ştie! Astăzi se pune problema reromânizării oraşelor înstrăinate în ultimul sfert de veac. Populaţia rurală menţine aproape pretutindeni o masivă majoritate românească (vezi harta III).

Relativ recent s'a produs iudaizarea flancului de apus şi de sud al ţării. Partea de răsărit era destul de plină de Evrei încă de mai înainte.

Totuşi când oraşele, centrele politice, economice şi culturale ale unui stat sunt aşa cum sunt, cine nu ne dă dreptul la îngrijorare când ştiut este că «cine stăpâneşte oraşele, stăpâneşte şcolile şi cine stăpâneşte azi şcolile, mâine stăpâneşte ţara»? (2, p. 97).

4. MODUL DE MIŞCARE A POPULAŢIEI.

«Seuls les ruraux donnent un excédent de population».

Sabin Mănuilă (6, p. 51)

«Toate popoarele din jurul nostru au venit de undeva şi s'au aşezat pe pământul pe care trăesc. Istoria ne dă date precise despre venirea Bulgarilor, Turcilor, Maghiarilor etc. Un singur neam n'a venit de nicăeri. Acela suntem noi. Ne-am născut pe acest pământ odată cu stejarii şi cu brazii. De el suntem legaţi nu numai prin pânea şi existenţa pe care ne-o dă muncindu-l din greu, dar şi prin toate oasele strămoşilor cari dorm în ţărâna lui» (2, p. 93). Iată premisa dela care pornim.

*
* *

Se cuvine acum să examinăm presenţa celor 3,5 milioane minoritari (pe
Evrei îi lăsăm de o parte, căci îi tratăm deosebit), de pe pământul ţării, în ra-
port cu cele aproape 14 milioane Români.
In comparaţie cu alte 22 state ale planetei, ca *natalitate*, România deţine
prin cei *34,1‰* născuţi, primul loc în lume, urmată de Japonia (33‰) şi Po-
lonia (32,1‰). Din nefericire, acelaş record îl deţine şi ca *mortalitate*: primul
loc cu *21,4‰*, urmată tot de Japonia (20‰) şi apoi de Portugalia (19,1‰).
Ca *spor natural* — şi asta contează în creşterea unei naţiuni — *România* ocupă
locul al 5-lea cu *12,7‰*, precedată fiind de Argentina (16,5‰), Polonia
(15,3‰), Portugalia (13,2‰) şi Japonia (13‰)[12].

Desigur, excedentul natural nu se face în mod uniform pe provincii şi
naţionalităţi, la ţară şi la oraş. In primul rând excedentul naşterilor asupra
deceselor e mult mai mare în mediul rural: *14,7‰* decât în mediul urban:
3,5‰. In al doilea rând sunt provnicii cari cresc mai repede; ex.: Muntenia
14,3‰, altele cari cresc mai domol; ex.: Ţara Crişurilor 6‰, altele cari stag-
nează; ex.: Banatul 1,3‰; nu mai vorbim de oraşele lui cari scad cu ca. 3‰
anual (*12*, situaţie din 1931). D-l Dr. Sabin Mănuilă are o expresie fericită

12) Date culese de Dr. I. Ciocârlan, represintând mişcarea populaţiei în 1921 şi publicate în Bul. demografic al României, an. I, nr. 1, Bucureşti 1932.

pentru județele Banatului: «Ces régions sont occidentalisés pour la natalité, mais elles son en plein orientalisme pour la mortalité» (*6*, p. 50). Situația Banatului se înrăutățește din an în an. Dacă în 1931, populația scădea numai la orașe, scădere care era compensată și puțin depășită de creșterile dela sate, în 1934 constatăm că populația totală a Banatului a scăzut. In Banat trebuește vorbit așa dar de un *deficit* natural. Cu drept cuvânt e ungherul de românism unde «sunt mai multe cruci decât leagăne» (S. Mehedinți).

In fine, în al treilea rând, sporul natural diferă dela neam la neam. Tocmai aici unde creșterea ne interesează în prima linie, pentru a ne da seama de raporturile între excedentul natural la Români și la naționalitățile conlocuitoare, tocmai aici informațiile statistice oficiale se împuținează. Se știe că între națiunile prolifice sunt Românii, Rutenii, mai puțin Ungurii, foarte puțin Sașii. Se mai știe că Evreii sunt foarte prolifici, cel puțin tot asemeni cât și Românii. In schimb Românii au și mortalitatea mare și în special la țară, unde din nefericire asistența socială este ca și inexistentă (întâi din vina statului și abia mai pe urmă din vina țăranului).

*

* *

Astăzi găsim la noi în țară un număr mare de minoritari; cea mai mare parte sunt moștenire din vremea ocupațiunilor străine. In dorința ce au avut-o cele trei imperii — astăzi prăbușite — austro-ungar, rus și otoman, de a slăbi tulpina neamului nostru, ne-au pompat mereu străini, colonizându-i în Dacia. Acesta e cazul tuturor Secuilor, Sașilor și Șvabilor, Rutenilor, Turco-Tătarilor. Singurii cari au venit din proprie inițiativă, dar nu fără sprijinul tacit al «stăpânirei», au fost Evreii, asemănători cu un flux al mărei care crește într'una. Ca Români și ca creștini noi așteptăm începutul refluxului. Dacă Olandezii au putut opri marea în invazia ei cotropitoare, silind-o chiar să se retragă, oare noi dece n'am putea făuri diguri, cu atât mai mult cu cât noi n'am avea de luptat cu agenții naturali.

Exemplul cel mai tipic de colonizare recentă e cazul acelui colț de Moldovă, *Bucovina*, în timpul Austriacilor. Cu un an înainte de răpirea ei (1774), în Bucovina, la *63.700 Români* se găsiau numai *8400 Ruteni, 526 Evrei* și *2400* alte naționalități [13 bis]). Privim acum statisticele ultimilor 60 ani.

	Români	Evrei	Ruteni	Germani
1870	209.116	47.754	189.195	40.065
1889	190.005	67.418	239.690	48.820
1890	208.301	82.717	268.367	50.784
1900	2[illegible]9.018	100.893	297.798	58.593
1910	273.254	123.331	305.101	67.598
1919	276.000	155.364	227.000	74.357
1930	350.998	93.031	270.701	75.006

13 bis) Cf. ziarul «Universul» din 1.II.37, articolul d-lui *R. Seișanu*: Pericolul «rutenizării» Bucovinei.

Pornind dela *1870*, când populația românească era încă cea mai numeroasă, după 10 ani, Rutenii ne depășiseră, iar în timp ce *Românii scădeau* până la *1880* cu 20.000, *Evreii sporeau* cu acelaș număr. Până la *1890*, Românii își reveniseră, dar comparativ cu celelalte nații nu contau prea mult.

Comparând două recensăminte austriace, cel din 1870 și cel din *1910*, constatăm că Românii scăzuseră procentual dela 43—32%; în schimb Rutenii crescuseră dela 39—43% și Evreii dela 9—18%. Mai departe comparând recensământul românesc (1930) cu ultimul recensământ austriac (1910), ne este imposibil s'admitem ca sincere rezultatele din 1930. Intâi se observă creșterea repede a elementului românesc, paralel cu scăderea elementului rutean și evreesc. Deși sub Români Rutenii nu mai sunt sprijiniți ca pe vremea Austriacilor, totuși ei nu pot scădea în 24 ani cu 35.000, când se știe bine că astăzi — din cauze pe cari nu e locul a le discuta aici — sunt comune cari se rutenizează încă. Apoi Evreii scad și ei cu 30.000, când sub stăpânirea austriacă Evreii creșteau în fiecare decadă cu 15—20.000. E inexact ca în 20 ani să fi scăzut, când se cunoaște prolificitatea lor mare, în afară de imigrația continuă și constantă după 1918. Considerăm exagerată cifra care indică Românilor o creștere de 80.000 în 20 ani. *Dorința noastră cea mare este de a transforma în realitate cifrele din 1930*, dar credem nepatriotic și deadreptul periculos să ne adormim vigilența cu date ce nu corespund adevărului. Trebue să ne fie treaz în minte exemplul Ungariei care pentru a-și crea — pe hârtie — majorități maghiare, îngloba ungurimii, între alții, pe toți Evreii pe cari îi considera Unguri de confesiune mozaică (cf. recensămintele unguresti).

Cifrele corespunzătoare grupelor etnice ale Bucovinei opinăm a fi modificate conform cu sporul natural al fiecărui neam în parte, în modul următor: *Români:* vreo 320.000 în loc de 350.000; *Evrei:* vreo 175.000 în loc de 93.000; *Ruteni:* vreo 285.000 în loc de 270.000.

*

* *

Ne mai rămâne să analizăm mișcarea populației celor *21 municipii*, cari constitue cei mai importanți centri nervoși ai țării. Să vedem după «Buletinul Demografic», care numai de exagerare a elementului minoritar în genere nu poate fi acuzat, ce raport era între nașteri și decese în anul 1935. Totalizând rezultatele lunare, la finele anului 1935, găsim că stare mai înfloritoare au 6 municipii din 21. Iată și cifrele:

Municipiul	*Brașov*	*crește*	cu	5,6‰	anual
„	Bălți	„	„	4,1‰	„
„	Sibiu	„	„	4,0‰	„
„	Satu Mare	„	„	3,3‰	„
„	Ploești	„	„	2,4‰	„
„	Iași	„	„	2,2‰	„
„	*București*	„	„	1,4‰	„
„	Galați	„	„	1,1‰	„
„	Constanța	„	„	0,9‰	„
„	Cluj	„	„	0,3‰	„

Municipiul Brăila	*scade*	cu	0,6‰	anual
„ Craiova	„	„	1,2‰	„
„ Bacău	„	„	1,7‰	„
„ Tg. Mureș	„	„	3,2‰	„
„ Oradea	„	„	3,9‰	„
„ Cernăuți	„	„	4,1‰	„
„ Arad	„	„	4,5‰	„
„ Cetatea Albă	„	„	5,2‰	„
„ Timișoara	„	„	5,3‰	„
„ Chișinău	„	„	5,6‰	„
„ *Lugoj*	„	„	*10,0‰*	„

Impărțind municipiile în trei grupe, după excedente și deficite, găsim: *Cresc 6 municipii:* Brașov, Bălți, Sibiu, Satu Mare, Ploești, Iași. Creșterea cea mai înfloritoare o are *Brașovul.*

Stagnează 7 municipii: București, Galați, Constanța, Cluj, Brăila, Craiova, Bacău.

Scad 8 municipii: Tg. Mureș, Oradea, Cernăuți, Arad, Cetatea Albă, Timișoara, Chișinău, *Lugoj.* Ultimul scade fulgerător.

Din această înșirare se deduce că toate marile orașe ale țării, cu excepția Iașilor, ori scad, ori în cazul cel mai bun stagnează. In general scad ori stagnează porturile dunărene și Constanța, orașele dela Nistru, municipiile dela granița de vest, inclusiv orașele Banatului.

Dacă pentru orașele cari scad nu ne putem bucura, să nu se creadă că bucuria ne e măcar rezervată pentru orașele cari cresc. In de obște, pe zi ce trece orașele sărăcesc în Români.

Să luăm un caz: *Satu Mare,* într'un an de zile (1935) și-a sporit numărul de Români cu *60,* pe când Evreii s'au înmulțit cu *122.*

Un alt caz: *Bălți.* In acelaș interval de timp *Românii au scăzut* cu *85;* în schimb *Rușii au crescut* cu *92,* iar *Evreii* cu *144.*

Să luăm alte două cazuri și anume de orașe cari scad. Până și acestea scad mai repede tot la elementul românesc. Intr'un an *Lugojul a pierdut 145 Români,* dar numai *4 Unguri* și *25 Evrei.*

Bacăul, tot un oraș care scade: el *a pierdut* într'un an *63 Români,* dar *a câștigat 11 noi Evrei.* Și liber e oricine să ia ce exemplu vrea. Va ajunge la convingerea tristă că *orașele noastre se înstrăinează tot mai mult.* Indiferent dacă cresc ori scad, tot Românii sunt cei cari pier mai mult, și totuși ca nașteri stau în frunte, dar — durere — și ca decese.

Numai vreo trei orașe se însănătoșesc în element românesc: Bucureștii, Ploeștii, Brașovul, dar și acestea svârlite între atâtea altele cari sufere. Se cuvine să ne întrebăm: cărei cauze să se datorească marea mortalitate la Români? Unor cauze organice — fiziologice, ori unor cauze de ordin material — mijloacele reduse de existență? Primele cauze trebuesc respinse, dată fiind marea natalitate (acum mai redusă ca în trecut, dar tot mare). Deci poporul e încă viguros. Ar rămâne celelalte cauze de ordin material. Sărăcirea tot mai mare a Românului, de aci standardul de viață tot mai modest; concurența neleală pe

toate tărâmurile de activitate, mai ales în comerț și industrie, etc. Aceste împrejurări contează în higiena unui popor.

Plecasem dela afirmația că sporul natural al populației românești se reduce din an în an din cauza unei mortalități excesive.

Ex.: In 1912: nașteri: 43‰, decese: 23‰, excedent: *20‰.*
„ 1933: „ : 32‰, „ : 19‰, „ : *13‰.*

Deci în ultimul timp aflăm o diminuare a mortalității, însă și natalitatea scade și încă într'un marș mai grăbit.

In afară de nașterile cari se fac într'un ritm din ce în ce mai obosit, găsim și o *nupțialitate* foarte curioasă. Să ne explicăm. In luna *Martie 1936* — exemplul poate fi dat din orice lună — «Buletinul Demografic» ne informează. In câteva provincii românești s'a produs următorul număr de căsătorii:

Transilvania	44	căsătorii de Români,	*91* de Unguri,
Banatul	19	„ „ „	*22* „ Germani,
Crișana-Maramureș .	19	„ „ „	*50* „ Evrei,
Basarabia	24	„ „ „	*65* „ „
Bucovina	13	„ „ „	*68* „ „

Așa dar căsătoriile sunt mai numeroase la celelalte neamuri decât la Români, cu toate că procentual aceștia sunt mai puțin numeroși decât Românii. In schimb numărul divorțurilor, în ultima vreme s'a mărit. Deci: mortalitatea e încă mare, natalitatea scade, căsătoriile se împuținează — căci concubinajele sporesc —, iar divorțurile sunt acum mai numeroase.

Toate acestea ne arată că temeiul familiei — instituția fundamentală a unui stat organizat — slăbește. Viața sexuală liberă — corolar al concubinajelor — influențează asupra numărului și sănătății copiilor. Mulțimea avorturilor făcute nu numai de medici calificați, ci adesea chiar de țărance — ele însele — rău îndemnate, alcoolismul — corolar al mulțimei cârciumelor —, boalele sociale etc., sunt tot atâtea cauze cari istovesc țăria unui neam, oricât ar fi el de vânjos.

Cine sunt dușmanii familiei, familie ca instituție morală-creștină, cine încurajează amorul liber, cine sunt majoritatea medicilor ginecologi, cine cârciumarii satelor? Cititorul e liber să dea singur răspunsul. Totuși o nedumerire stărue în mintea noastră. Cu excepția Banatului, regiunile mai bogate în Evrei — în speță orașele — slăbesc simțitor în natalitate. Să fie vreo legătură?

5. EVREII CA MINORITATE ETNICA.

«Die erste Antwort ist dass die Juden sich in Osteuropa konzentrieren und national organisieren sollen».
A. Ruppin [14])

Evreii sunt o populație urbană prin excelență. Numai acolo unde au ocupat toate locurile la orașe, au inundat și satele. Tot «Buletinul Demografic» [15]) ne arată și aceasta.

14) Dr. Arthur Ruppin: Die Juden der Gegenwart. Eine sozialwissenschaftliche Studie Jüdischer Verlag, Köln und Leipzig, 1911.
15) Buletinul Demografic, an. V, nr. 6, București 1936.

Evreii (mozaici)	la sate	la oraşe
Moldova	1,2%	23,6%
Basarabia	4,3%	27,0%
Bucovina	3,9%	30,1%
Crişana-Maramureş .	3,9%	10,3%

Dar numai simplul motiv că Evreii sunt populaţie urbană, cum poate mai sunt şi alţii, să ne îndreptăţească pe noi a-i cerceta sub un titlu special? Evident, nu. Insă e un lucru elementar de care orice om de bună credinţă îşi dă seama, că nici dintr'un punct de vedere: rassial, confesional, etno-psichologic etc., Evreii nu pot fi confundaţi cu nici una din celelalte minorităţi conlocuitoare ale României. Ei formează un grup etnic atât de deosebit de Români şi de celelalte minorităţi creştine, încât li se cuvine dreptul de a fi priviţi în mod deosebit. Pe deasupra, prin numărul lor de aproape 2 milioane, ei formează naţiunea alogenă cea mai numeroasă a României.

Statistica oficială arată ca. 800.000 Evrei în România. Noi contestăm sinceritatea statisticei privitor la numărul Evreilor. Iată un exemplu căruia nu-i găsim o altă explicare decât tocmai un deficit de sinceritate. Citim în «Buletinul Demografic», la oraşe:

în Muntenia	7,8%	Evrei, dar	8,4%	de confesiune	mozaică,
„ Moldova	23,1%	„ „	23,6%	„	„
„ Banat.	5,8%	„ „	7,2%	„	„
„ Crişana-Maramureş	16,7%	„ „	19,3%	„	„

Să mai existe şi alte neamuri, în afară de Evrei, cari să fie de confesiune mozaică?

Ne simţim datori a explica pe ce cale am ajuns la cifra de aproape 2 milioane Evrei. Folosim prilejul acesta pentru a analiza locul şi timpul, când şi cum au venit Evreii în România.

In afară de cercetările personale, două studii preţioase ne stau la dispoziţie: «Românii şi Ovreii» a lui *G. Bogdan-Duică* şi «Situaţia demografică la Români» a d-lui d-lui Em. D. B. Vasiliu. Informaţiile din 1913 şi 1923 le completăm prin cele ce mai cunoaştem în 1936.

«Pământul românesc a fost cel mai nesigur pământ din lume»... «Năvala jdănească începe abia acum 100 ani. In urma păcii dela Adrianopol (1829), se capătă libertatea de comerţ şi în acelaş timp încep să se arate zorile unei vieţi mai liniştite» (2, p. 86). Până la 1829 se mai găseau Evrei în România, dar în număr extraordinar de mic.

O altă informaţie demnă de reţinut ne-o furnizează câteva rânduri extrase din revista «La parole libre» cu data de 16 Iulie 1900, dintr'o scrisoare-răspuns adresată ziarului «Le Temps», de către Trandafir G. Djuvara, pe atunci ministrul României la Constantinopol: «Evreii nu sunt stabiliţi în Principate de secole, ci de vreo 60 ani (adică de pe la 1840, N. N.); în timpul domniei lui Mihail Sturdza ei invadară Moldova, venind din Polonia şi Galiţia, Inaintea acestei epoci numărul lor era neînsemnat» [1]).

1) *Cf. I. G. Dumitriu*: Evreii din România în anul 1900, Por. Vr. 18.III.1937.

Aşa dar în afară de faptul că marea majoritate a Evreilor din România sunt de provenienţă galiţiană, dar mai sunt şi foarte recent sosiţi. Galiţia a fost în toate timpurile rezervorul nesecat al iudaismului. Ea a alimentat întreaga Europă centrală şi sud-europeană. Să nu fi fost bogăţia ţării şi toleranţa Românilor şi încă în baza unui fenomen elementar de osmoză, Evreimea fatal ar fi trebuit să se scurgă spre plaiurile locuite odinioară de Dacii cei nemuritori. «Un ocean de Ovrei este împrejurul nostru» (*1*, p. 15). Chiar după cifre din sursă evreiască [16]) — şi Evreii niciodată nu-şi exagerează numărul, cum poate fac celelalte popoare — reiese că din cele 11,5 mil. Evrei cari la începutul secolului nostru trăiau răspândiţi în toată lumea, numai în vecinătatea şi coprinsul României se găseau peste 7 milioane. Evreii galiţieni sunt prin excelenţă neasimilabili.

Citâm din G. Bogdan-Duică: «A-i întări pe Ovrei astăzi, când sunt atât de compacţi, ar putea fi o faptă umană, dar nu şi românească; iar între om şi Român eu prefer Românul care din copilărie m'a învăţat firescul şi marele şi simplul adevăr că mai aproape de piele este — cămaşa» (*1*, p. 17).

*
* *

Evreii în Ardeal. Patria adoptivă a Evreilor răsăriteni este Galiţia. Aici îi intâlnim începând din sec. 11. Cam din acea vreme ni sunt pomeniţi documentar şi în Ungaria, dar într'un număr cu mult mai restrâns. Din Ungaria au pătruns în număr mai mic în Transilvania. Prima menţiune despre ei pe pământul românesc o avem din *1526*, din vremea lui Ioan Zapolya (1, p. 104), care pentru a sprijini propăşirea târgurilor ardeleneşti, îi goni din comunele Ardealului. Pe la 1578 se constată însă că «oaspeţii mozaici» s'au şi întors în oraşe şi încă mai numeroşi ca atunci când plecaseră. Pe vremea aceia, Evreilor nu li se permitea să locuiască decât în preajma episcopiilor catolice, de aceia la 1591 îi găsim localizaţi în Alba Iulia (*1*, p. 105). De abia la 1623, în timpul lui Gabriel Bethlen, li se permise să cutreere târgurile, negoţul lor ambulant găsind în felul acesta ocrotire.

Ştirile despre Evrei se înmulţesc în a 2-a jumătate a sec. 18, pe vremea Mariei Tereza, care le dete drepturi, permiţând *cahalul*, acea organizaţie autonomă, un fel de stat în stat, care se îngrijeşte de interesele materiale ale Evreilor, (*1*, p. 37).

Cam din acea vreme începe asediul pământului românesc şi pe frontul de est. La 1769 se constată un număr de 200 familii, *primele familii evreeşti*, în Moldova de miază noapte. In mai puţin de 10 ani, numărul lor se împătrise; până la 1778 ajunseseră 800 familii (1, p. 147). *Incepuse invazia asupra Moldovei*, care de atunci şi până astăzi n'a mai încetat.

Scursura Evreilor galiţieni atacă simultan şi Maramureşul. Pe *la 1780 nu existau Evrei în Maramureş*. Incă «fugiau de munţii îngrozitori» (1, p. 121), dar asedierea Maramureşului era complectă. Peste Carpaţi, — la Nord, — Galiţia, dinspre câmpia Tisei,—la vest şi sud—Ugocea, Bihorul şi Satul Mare cu sutele lor, *pe atunci sute*, de Evrei. «Ovreii descalică în Maramureş, apoi se

16) Dr. A. Ruppin: op. cit.

scoboară la vale, urâți și negri, pe drumurile pe cari odată scoborau turmele albe ale Românilor» (op .cit.).

Cu începutul sec. 19 se deschide o nouă eră invaziei Evreilor galițieni în România. Până la 1800, puținii Evrei cari se aflau în România erau avangardele cari adulmecau bogățiile țării noastre și învățau să cunoască sufletul blajin al țăranului. «Jalea Maramureșului obârșitor de nație moldovenească» începe odată cu noul secol. La *1818* își fac apariția primii Evrei, cari încep să vină din Polonia trecând cu miile în fiecare an prin toate pasurile Carpaților și venind «ca negustori și crâșmari». Incă din prima decadă a sec. 19, concomitent și invazia asupra Moldovei devine tot mai năvalnică. In Maramureș, comună după comună cade în mâinile Evreilor. Acum se pregătește și atacul asupra inimei Ardealului. După prinderea Bihorului și Satmarului, vine rândul Someșului. Pe aici Evreii atingeau *7%* din populație. După aceia se îndreaptă spre Mureș, ajungând până în Alba, la Vințul de Jos, în măsură de 5%. Spre mijlocul sec. 19, Evreii încearcă să treacă Mureșul, dar se isbesc de dârzenia Românilor din comitatele Târnavelor, Hunedoara, Sibiu, Făgăraș (1, p. 125). Ce s'ar fi ales de Muntenia, dacă între ea și Galiția n'ar fi fost neamul energic al Ardelenilor «cari sunt, fără excepție, antisemiți *practici?*» (op. cit).

Nu trebue să ne închipuim pentru vremea aceia că ar fi fost prea mulți Evrei; după revoluția dela *1848*, în tot Ardealul nu erau decât vreo *15.573*. Evrei. După 20 ani, la *1870*, numărul lor abia sporise la *24.842*. Facem însă o constatare suprinzătoare: 21.000 din 25.000 trăiau pe moșiile nobililor, dovadă elocventă că aceștia îi încurajaseră făcându-și din Evrei o unealtă și complici în exploatarea poporului (1, p. 109).

Interesante sunt observările câtorva călători străini, cari vizitând Ardealul pe la mijlocul secolului trecut aflǎ rapacitatea, lipsa de scrupule și solidaritatea Evreilor. Filosemitul englez, *John Paget*, scria la 1845: «Sobald er (Evreul) die Niederlassung in einem Dorfe erlaubt bekommt, werden die Bauern arm» [17]). Cinci ani mai târziu, liberalul francez *A. de Gerando*, observa: «Très unis entre eux, ils (Evreii) ne se font pas scrupule de faire peser une sorte de despotisme sur le paysan qu'il regardent comme une chose à exploiter» [18]). Durerea și-o mărturisește și poporul, căci începe să cânte:

«...Iancule portă-te bine,
Că urlă Jidovii la tine.
— Las'să urle cât de mulți
Ca'u să'ncapă pe sub munți» [19]).

Până la 1870, Evreii cari se scurseseră pe sub munte în lungul Tisei, năpădiseră Oradea, Clujul, Alba Iulia, Aradul. Atunci acestea erau cele 4 orașe cu peste 1000 Evrei. Până la sfârșitul secolului, numărul orașelor din categoria aceasta sporise la *12* (*1*, p. 126). Intre 1880 și 1890 migrația evreiască s'a făcut pe o scară întinsă, căci dela 24.842 Evrei în tot Ardealul la 1870,

---

17) *John Paget:* Ungarn und Siebenbürgen, Leipzig 1845.
18) *A. de Gerando:* La Transylvanie et ses habitants, Paris 1850.
19) Poezie populară dela Moții bihoreni.

numărul lor crescuse, după recensământul din *1890*, la *170.411* Evrei. In *1900* trecuseră de *200.000* (223.266 cetățeni mozaici; ca și statisticele românești și cele ungurești nu vorbesc de Evrei, ci doar de mozaici, ca confesiune). Perioada de după răsboi ne-a blagoslovit, în întreg Ardealul, cu aproape jumătate milion de Evrei: 496.919 [20]).

Evreii în Moldova. Imigrația Evreilor în Moldova a fost cu atât mai ușoară cu cât aici nu existau munții despărțitori, ca în Ardeal. Totuși până la Vasile Lupu nu se face nici o constatare de Evrei în Prncipate» (21, p, 272). Am văzut că încă dela mijlocul sec. 18, profitând de stăpânirea austriacă din Bucovina, încep infiltrațiile evreești în Moldova. La început într'un ritm mai domol și apoi din ce în ce mai grăbit, Evreii au ajuns să crească în proporție geometrică.

Un caz tipic în această privință ni-l dă Bucovina. Către finele sec. 19, generalul-guvernator Enzenberg, deși mai întâi prieten al Evreilor, după ce-i cunoaște devine prigonitorul lor. El îi gonește din Bucovina, deoarece Evreii se arătaseră refractari, nevoind să devină agricultori. Iată și mersul populației evreești în Bucovina (după isvoarele citate):

1769	200	familii		
1775	526	„		
1776	650	„	sau 3,78%	
1778	800	„		
1781	1.050	„		
1782	678	„	} ani de expulzare	
1783	392	„	} ani de expulzare	
1786	*175*	„	} ani de expulzare	
1787	308	„	începe o nouă imigrare	
1801	756	„		
1821 . . .	1,40%	„	7,726	suflete
1846	3,12%	sau	11.581	„
1857	6,52%	„	26.080	„
1869	9,3 %	„	47.754	„
1880	11,79%	„	67.418	„
1900	22,24%	„	100.893	„
1910	15,95%	„	123.331	„
1930	20,48%	„	174.216	„

Cu drept cuvânt, Românii ajunseseră străini în țara lor.

Puțin după 1800, principalele orașe ale Moldovei de miază noapte au și căzut în mâna Evreilor: Cernăuții, Storojinețul, Rădăuții, Suceava. Evreii năpă-

---

20) Evreii din Ardeal:

1848 . . .	15.573
1870 . . .	24.842
1890 . . .	170.741
1900 . . .	223.266
1919 . . .	312.239
1936 . . .	496.929

Penultimele două cifre sunt după d-l Em. Vasiliu (7, p. 61).

desc acum trunchiul vechei Moldove. Până la finele sec. 18, numărul lor a fost mărginit. La 1817 erau în Basarabia *19.130 Evrei*, iar în Moldova, cam tot în acea vreme (1803) erau 11.823 (*21*, p. 272). Numărul Evreilor a crescut în sec. 19, mai ales în urma imigrației din Rusia și Austria, imigrație care a fost mai puternică între 1831 și 1838. Acești ani urmează imediat după pacea dela Adrianopol: 1829 (vezi mai sus). Până la sfârșitul secolului numărul Evreilor din Basarabia sporise la *267.000*, iar al celor din Moldova la *196.000* (*21*, p. 272).

«Moldova a fost cucerită cu o ușurință înspăimântătoare» (*1*, p. 228). Dacă la *1803* în toată Moldova nu erau decât 18 orașe ocupate de Evrei, până la 1838 numărul acestora se ridică la *59* (op. cit.). Tot până la acea dată Moldova de sus intra sub dominația Evreilor. Aceștia încep să-și fixeze centre importante în Folticeni, Piatra Neamț, Roman, Iași, Bălți, Soroca, Botoșani, Dorohoi, Hotin.

Și în Moldova tot nobilii, boierii, îi încurajară. Boierii își luaseră tovarăși pe Evrei pentru spolierea populației rurale, boierii arendau moșiile Evreilor, boierii sprijineau — lucru nemaipomenit — înființarea de colonii evreești cum cunoaștem încă de acum peste 20 ani, în nordul și estul Moldovei: Burdujeni, Mihăileni, Lespezi dincoace de Prut, Dumbrăvenii, Vertujanii, Valea lui Vlad, dincolo de Prut (*1*, op. cit.).

Până la *1859* vine la rând Moldova de jos. In vremea aceia cade Chișinăul, Orhciul, Vasluiul, Bacăul, Cahulul; și noi, nu citām decât orașele mai de seamă. «*Dela 1859 putem data epoca modernă a descălecării israelite*» (G. Bogdan-Duică).

La *1866* încep în Moldova primele mișcări antisemite. Ele au răsunet și în țările vecine, căci sunt semnalate la 1870 în Polonia, la 1875 în Ungaria. Rezultatul a fost un nou val de Evrei din Galiția care se așterne peste Moldova. Până la 1880, în toată Moldova de miază noapte nu mai rămăseseră decât *11 sate fără Evrei*. Acum vor mai fi tot 11? (*1*, p. 159).

Până în preajma lui *1900*, Evreii se înțelenesc bine încă în 4 oreșe: Tighina, Huși, Bârlad, Focșani. După războiul cel mare cad și ultimele două orașe ce mai rămăseseră: Tecucii și Galații.

In anii din urmă, Evreii sporiți mereu cu conaționalii de peste Nistru, cu Galițienii, cari în drum spre Palestina se pripășesc pe la noi, cu Evreii dela Salonic, goniți spre a face loc coloniștilor greci din Asia Mică și cu «emigranții germani» de după 1933, Evreii au reușit să treacă Milcovul și Dunărea. De curând au căzut Brăila și Constanța. Acum asediul s'a deplasat pe sub dealuri. La R. Sărat și Buzău, iar pe Dunăre, la Călărași.

In ultima treime de veac, se observă o creștere exagerată a Evreilor în vestul Munteniei și Olteniei. Harta dela urmă ne arată că atacul Evreilor se dă acum asupra sud-vestului României, căci Moldova se umpluse încă dela finele veacului trecut. Intr'adevăr dacă în Oltenia—Muntenia găsim o creștere considerabilă a Evreilor, în Moldova de nord, *procentual — nu în valoare absolută —* sunt cazuri unde numărul acestora stagnează ori chiar scade; ex.: Dorohoi, Botoșani, Folticeni, Iași, orașe unde nu se mai fac afaceri comerciale. Surprinzătoare sunt însă exemplele din cazul contrar; iată-le:

Evrei %	la 1899	la 1936
Ploești	5 %	24 %
Târgoviște	3 %	23 %
Câmpulung	0,4 %	19 %
Giurgiu	4 %	17 %
Caracal	2 %	15 %
Craiova	6 %	20 %
R. Vâlcea	3 %	20 %
Tg. Jiu	1 %	14 %

Dacă Galiția este pepiniera de Evrei a Poloniei și Europei sud-estice, Moldova este pepiniera Evreilor României. Jumătate din Evreii «români» trăsc aci: *1.082.824 suflete*.

Evreizarea câtorva orașe. Pentru a ne da seama de ritmul creșterei populațiunei evreești în ultimele două secole, ne folosim de câteva exemple mai elocvente:

1. *Aradul* primește la *1717* prima familie evreiască. Aceasta atrage și pe altele, căci iată ce constatăm:

la 1717	1	fam.
„ 1741	6	„
„ 1745	12	„
„ 1754	24	„

In timp de o generație (o generație=33 ani) își făcuseră o sinagogă și-și aveau și un rabin. Mergem mai departe:

la 1765	27	fam.
„ 1785	41	„

Până în a 2-a generație își asiguraseră justiția talmudică printr'un Judenrichther și deschiseseră și o școală. Să continuăm:

la 1827 . . . . . . 817 suflete

Până în a 3-a generație își asiguraseră comerțul. Deci «în 3 generații cuceriră Aradul». Dar să urmăm firul ultimului secol:

la 1848	2.100	Evrei	22)
„ 1860	3.710	„	
„ 1900	6.086	„	
„ 1936	24.605	„	adică 30%

22) Până aici datele după G. Bogdan-Duică: op. cit.

2. Alt exemplu: *Cernăuţi*. In mai puţin de 100 ani a ajuns o adevărată citadelă a evreismului.

la 1857	4.678	Evrei	
„ 1880	11.449	„	
„ 1900	21.587	„	adică 32%
„ 1910	28.613	„	
„ 1936	66.715	„	adică 57%

3. Totuşi au fost şi oraşe cari au rezistat, dar numai întâmplător: de ex.: mutarea capitalei la Bucureşti. E cazul *Iaşilor*. Cu toatecă încă de acum 100 ani aveau un ghetto (cartierul evreesc) apreciabil, totuşi — proporţional — Evreii n'au sporit în Iaşi.

la 1831	17.570	Evrei	adică 57%
„ 1899	39.488	„	„ 51%
„ 1936	50.605	„	„ 46%

4. Nu tot acesta este însă şi cazul capitalei. *Bucureştii*, prin calitatea ce o au de a sta în frunte, au fost un permanent punct de atracţie pentru Evrei (*5*, p. 180 şi urm.). O notă statistică din *1779* [23]) «dă următoarea rânduire a elementelor etnice din Bucureşti: Valahi, Bulgari, Turci, Jidani». Deci ca a 4-a minoritate. In *1810* ni se vorbeşte de Evrei imediat după Greci. Totuşi până la mijlocul veacului 19, menţiunile despre Evrei sunt foarte palide, semn că Evreii erau o câtime neglijabilă. Statistica din *1860*, constată însă: «înlăturarea Orientalilor de către Evrei» (op. cit.). Si aici tot boierii «luxoşi şi cheltuitori încep a vinde Evreilor veniţi din Galiţia şi Moldova, casele lor din mahalalele centrale». Până la *1899* când găsim în Bucureşti: *40.533* Evrei sau *14%* din totalul populaţiei. «Aceştia, prin spiritul lor de castă», ocupă în majorităţi sdrobitoare întreg sud-estul capitalei. După răsboi, sporind considerabil, debordează din ghetto-ul lor din Dudeşti şi Văcăreşti, trecând prin cartierul comercial al Bursei, în centrul oraşului. Intr'un sfert de veac, cartiere pur româneşti ajung adevărate strade de ghetto [24]). Ghetto-ul bucureştean trimite acum tentacule pe cal. Rahovei, în cartierul gărei de Nord şi spre halele Obor.

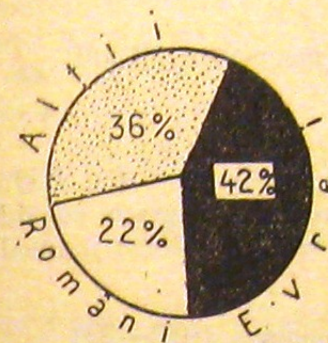
Faţă de această creştere vertiginoasă a elementului evreesc în Bucureşti, nu trebue să ne mirăm astăzi că un sfert din capitala României întregite e evreiască. Numai Evreii din Bucureşti (179.204) fac, ca număr, cât Evreii Palestinei la un loc.

Ca pildă, următoarele două grafice sunt cât se poate de expresive spre a ne arăta evreizarea oraşelor în ultimul timp.

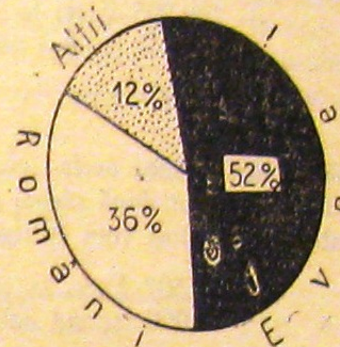
23) cf. N. Iorga: Studii şi documente I, p. 310.
24) Informaţie verbală dela d-l Prof. *V. Mihăilescu*.

Orașele Moldovei de Sus

1899

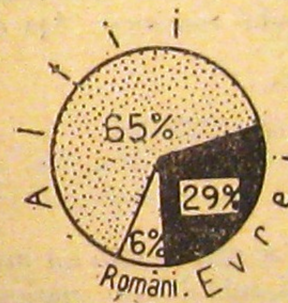

1936

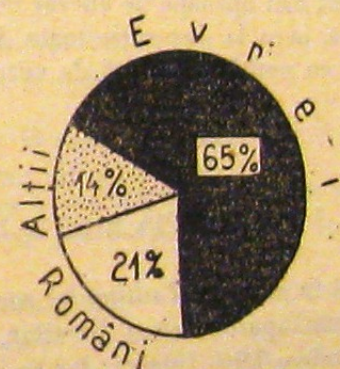

Orașele Maramureșului

1900

1936

După cele înşirate, să arătăm dece nu credem că în România există doar 800.000 Evrei cât reies din recensământul din 1930, ci un număr cu mult mai mare. La sfârşitul veacului trecut, după statisticele oficiale ale vremii: pentru Vechiul Regat statistica românească din 1899, pentru Basarabia statistica rusească din 1897, pentru Bucovina şi Transilvania, respectiv statisticele austriacă şi maghiară din 1900, găsim următorul număr de Evrei:

Vechiul Regat	266.652	Evrei
Transilvania	206.113	„
Basarabia	225.637	„
Bucovina	100.893	„
Total . .	799.295	„

Deci la 1900 erau pe pământul Daciei aproape 800.000 Evrei. E imposibil de crezut ca în ca. 35 ani numărul lor să fi rămas acelaş.

Şe ştie că sporul natural la Evrei e mai mare decât la Români. Noi îl vom socoti totuşi mai mic; în cifră rotundă: 10‰ pe an, fără să mai aplicăm şi regula dobândei compuse. Până în momentul întregirii hotarelor, la 1919, numărul lor urma să crească astfel:

+ 799.295 Evrei la 1900
151.867 (sporul natural minimal în 19 ani)
951.507 Evrei la 1919

Evaluările din vremea aceia (cf. Em. Vasiliu) ne dau 1.590.000 Evrei. Reiese aşa dar că imediat după răsboi s'a produs o imigraţie considerabilă din Rusia şi Galiţia. Noi totuşi vom aplica mai departe sporul natural:

+ 951.507 Evrei la 1919
38.060 (sporul natural minimal 1919—23)
989.567 Evrei la 1923

Date oficioase publicate de d-l *N. Istrate (20*, p. 64) arată că în 1123 în România se găseau *1.093.191 Evrei*, deci cu peste 100.000 mai mult decât am găsit noi pe baza sporului natural, urmărit începând dela 1900. Constatările d-lui N. Istrate sunt mai aproape de adevăr decât ale noastre, întru cât d-sa prin postul ce-l ocupa, avea la dispoziţie toate datele şi apoi în toate manifestările d-sale s'a arătat cu multă grije faţă de viitorul neamului românesc. Aşa dar:

1.093.1·1 Evrei la 1923.
76.524 (sporul natural minimal 1923-30)
1.169.715 Evrei la 193.

Deci *în momentul ultimului recensământ se aflau peste un milion Evrei.*

Şi iată cum apare dosirea Evreilor, camuflaţi sub diferite naţionalităţi: In România trăesc 7,9% Unguri, dar au ungara limbă maternă: 8,6 [25]). Mai trăesc 2,3% Ruşi, dar au rusa limbă maternă: 2,5%. Din cine să se recruteze aceste plusuri dacă nu din Evrei?

Situaţia e şi mai vorbitoare în cazul oraşelor. In Transilvania la oraşe sunt 39,8% Unguri, dar 44,5% au maghiara limbă maternă. Diferenţa de 5% trebue adăogată numărului Evreilor declaraţi de naţionalitate evreiască, deoarece nu ne putem imagina astăzi Germani sau mai ales Români cari să se maghiarizeze (cf. 6). Deci dar: 8,6+4,7=*13,3%* Evrei în oraşele ardelene sau ca. 70.000 Evrei.

In Basarabia, la oraşe, sunt 27,1% Ruşi, dar 31,6% au rusa limbă maternă.

25) Buletinul Demografic, an. V, nr. 3, Bucureşti, 1936.

Acelaş proces. Diferenţa trebue adăogată la Evrei. 26,8+4,5=*31,3%* Evrei în oraşele de peste Prut sau ca. 120.000 Evrei.

Se mai ştie că la recensăminte Evreii, cu toată uşurinţa, se declară Români, Ruşi, Unguri, adoptând chiar o nouă limbă, însă fără grije din partea lor sau nădejde din partea noastră că se vor româniza, rusifica, maghiariza. Mai mult încă: mulţi Evrei se eschivează pur şi simplu dela numărătoare. Mai cu seamă noii sosiţi sunt trecuţi la populaţia flotantă, dacă figurează măcar şi acolo, aşa că datorită lor, nu este exclus ca populaţia ţării să fie în realitate mai mare decât aceia care figurează în rezultatele provizorii ale recensământului din 1930.

Să aplicăm acum pentru a 3-a perioadă de timp sporul natural:

+ 1.169.715 Evrei la 1930
70.182 (sporul minimal în ultimii 6 ani)
1.239.897 Evrei la 1936

Dar imigrările dela 1918 până astăzi nu contează? Când numai în Bucovina din 30% Evrei, vorbesc idişul ca limbă maternă: 23,7% când în Basarabia din 26,8% Evrei, vorbesc idişul ca limbă maternă: 26%, Evreii aceştia să fie Evrei «români»?

Majoritatea au imigrat la 1918. Căci după sporul natural la 1919 ar fi trebuit să fie 950.000, când în realitate erau aproape 1.600.000. De atunci imigrările n'au mai contenit, dar s'au făcut într'o măsură mai redusă. Aplicând sporul natural, la 1936 găsim:

+ 1.590.000 Evrei la 1919
270.300 sporul natural
1.860.000 Evrei.

Totuşi noi astăzi avem aproape 2 milioane Evrei. Reiese aşa dar că în ultimii 17 ani, imigrările n'au totalizat decât 100.000 noi aspiranţi la cetăţenia română [26]).

Fruntaşi ai vieţei noastre politice, precum d-nii *Gh. I. Brătianu, O. Goga*, au afirmat chiar dela tribuna Parlamentului că imigrările în România s'au produs pe scară întinsă. Nu mai departe decât de curând (4 Oct. 1936 cf. ziarul «Lupta» din 6 Oct.) d-l Mareşal *A. Averescu*, cu ocazia cuvântării dela Chişinău, a afirmat următoarele: «In 1920 când eram preşedinte al consiliului de miniştri, israeliţii ruşi erau prigoniţi amarnic de bolşevici şi căutau azil în România. Personal am dispus atunci ca evreii ruşi, cari fugeau din faţa bolşevicilor, să fie primiţi în ţară şi am dat chiar instrucţiuni asupra felului în care să fie adăpostiţi până când va să vie vremuri mai bune» [27]).

De curând (25 Februarie 1937), d-l Prof. C. C. Giurescu, într'o comu-

26) Numai în 1933 au venit în România aproape jumătate din numărul total al «emigranţilor germani» cari «nu tolerau» noul regim.

27) Ce înţelegea gloriosul ostaş prin «vremuri mai bune» n'a găsit necesar să lămurească ascultătorilor săi din Moldova de răsărit.

nicare făcută la tribuna Camerii, a afirmat: «că în timpul răsboiului s'a făcut o deplasare de populaţie din Galiţia în Maramureş. Numărul Evreilor stabiliţi cu acea ocazie în România se ridică la peste *65.000*, numai în Maramureş. Dacă avem în vedere numărul considerabil de Evrei, cari în timpul răsboiului şi imediat după răsboi s'au aşezat în România, înţelegem temeiul expresiei d-lui *Prof. S. Mehedinţi*, care vorbeşte despre «Marea Invazie Evreiască» [27 bis]

Dacă ar fi să privim sub raport istoric migraţia Evreilor în România în ultimul secol, ni se impune următoarea comparaţie: s'au abătut asupra României în cursul veacurilor şi invazii năvalnice barbare: Hunii, Pecenegii, Cumanii, dar şi infiltraţii surde, făcute sub haina blândeţii: Goţii, Slavii. Ei bine, Evreii se încadrează în a doua categorie, cu deosebirea că pe când Goţii s'au topit fără urmă, iar Slavii ne-au transmis anumite însuşiri, Evreii, diferiţi ca rassă, sunt complect inasimilabili. Fenomenele istorice se repetă; cel mult decorurile variază cu moda. De aceia tot vorba bătrânului cronicar rămâne adevărată: «în calea răutăţilor». Cu România întregită, oare istoria şi-a schimbat cursul?

Când în anumite părţi din ţară, Evreii s'au înţelenit într'atât încât din orăşeni şi negustori au ajuns plugari ca în Moldova de peste Prut, cărăuşi ca în Moldova de miază noapte ori baci la stână ca în Maramureş, nu mai putem nega colonizarea temeinică evreiască dela noi din ţară. Dacă mai ţinem în seamă că foarte mulţi dintre Evrei nu sunt bieţi ţărani, cari să-şi ducă traiul neştiuţi de nimeni, ci că sunt oameni de afaceri, mari industriaşi, deci că deţin finanţele şi deci implicit destinele economice ale statului, ne putem imagina rolul pe care-l joacă evreimea în ţara noastră.

6. INCHEERE.

> «In epoca de întregire şi consolidare a statului român, poporul nostru a suferit o serie de grele înfrângeri».
>
> *V. Mihăilescu* [28])

Am constatat o serie de fapte: ⅔ din oraşe înstrăinate, destule judeţe de graniţă cu Români în minoritate, sănătatea neamului grav avariată: vezi natalitatea, flagelele sociale cu tot complexul lor de consecinţe etc. Un tablou sumbru a defilat prin faţa noastră. Să desperăm? Hotărît nu! Mântuirea trebue să sosească şi ea nu poate veni decât prin «omul de stat», după cum aşa de frumos se exprimă profesorul nostru *S. Mehedinţi*. Tineretul acestei ţări îl simte pe «omul de stat», pe acela care să ne conducă spre orizonturi mai primăvăratece cu o spiritualitate nouă. Tăcere şi muncă, cinste şi onoare, sunt legile acestui tineret.

Suntem acuzaţi de xenofobie. O spunem răspicat: nu urâm pe nimeni, dar trebue să svârlim odată mentalitatea aceea de iobagi, de oameni învăţaţi să

27) *Vintilă Mihăilescu*: România, p. 250, Bucureşti 1936.
27 bis) *S. Mehedinţi*: Urmaşii lui Eminescu, Cuvântul Studenţesc, an. XII, Bucureşti 1937.

aibe un stăpân căruia să-i fie slugă. Dece să fim filofrancezi sau filogermani, dacă mai întâi de toate nu suntem profund *filoromâni?* Trebue să avem o mai mare dragoste de glie, o mai mare încredere în virtuţile neamului şi o mai puternică voinţă de îndreptare a răului. In sfârşit noi trebue «să ne sprijinim pe noi».

Sunt regiuni în cari românismul e în pericol, fie că e mai puţin rezistent, fie că e năbuşit de străini. Regiunilor acestor trebue să li se infuzeze sânge de-al Românilor celor mai vârtoşi şi mai dotaţi cu aptitudini combative şi spirit comercial. Două ramuri de astfel de Români trăesc în România: *Oltenii* şi *Mocanii*. Lor li se poate adăoga, cu calităţi într'adevăr superioare, ramura sănătoasă a *Macedonenilor*. Dece să-i pierdem lăsându-i în Balcani, în loc să ni-i aducem pe toţi în ţară? Aceste trei soiuri de Români să fie compania de alarmă care să ocupe imediat regiunile unde Românii sunt ameninţaţi. Şi aici ne gândim la propunerea d-lui Prof. *C. C. Giurescu:* la granite, să se facă prin colonizări masive un cordon din Românii cei mai dârzi, de cari să se isbească orice străin dornic de aşezare printre noi.

Conlocuitorii noştri de alt neam şi altă lege trebue să înţeleagă că teritoriul din jurul Carpaţilor, până în spre Tisa, la Nistru, Dunăre şi Mare, a fost hărăzit din înegurate vremi tulpinei Românilor cu sdravănă sământă dacă. «Noi d-aici suntem». Dacă din vina înaintaşilor lor atâtea neamuri s'au aşezat printre noi, nu suntem noi responsabili şi nici nu putem uita o lege imanentă a firei, care-i va duce la «desnodământul logic şi fatal: asimilarea cu noi» *(7*, p. 101). Celor neasimilabili le stau la dispoziţie alte căi.

Mulţi dintre înaintaşii noştri au luat atitudine cu privire la soarta neamului. Noi nu ne vom opri ca terminând să nu pomenim vorbele cu mult duh a doi dintre ei: *P. S. Laurian* şi *Vasile Conta*. Primul zicea: «Pentru noi Românii, în particular, cestiunea populaţiunei este o cestiune de existenţă şi de mărire naţională. A favorisa prosperitatea economică şi a neglija înmulţirea populaţiunei, este ca şi cum am lucra pentru o grădină până ce fructele au ajuns la maturitate, rămânând ca alţii iar nu noi, să se folosească de dânsele» (cf. 7).

In sfârşit, sunt 60 ani de atunci, Vasile Conta spunea: «După cerinţele chiar ale ştiinţei, *cea dintâi condiţie pentru existenţa unui Stat este ca poporul să fie din aceeaş rasă*. Acest adevăr este acela pe care se bazează principiul naţionalităţilor de care se face atâta vorbă în lumea civilizată» [29]).

* *

*

Incheind ne simţim datori mărturisirea unui gând: n'am avut pretenţia de a fi adus la cunoştinţă lucruri cu totul noi, după cum nici n'am avut posibilitatea de a fi dat numai rezultate riguros exacte, dar sperăm ca măcar atât

29) Din discursul rostit în Parlamentul Ţării în 1879.

vom putea reuşi: de a provoca o discuţie serioasă şi nepărtinitoare asupra stărilor etno-demografice dela noi. Aşteptăm să fim desminţiţi, să fim acuzaţi de lipsă de obiectivitate, să ni se spună că exagerăm, dar în acelaş timp aşteptăm să ni se *dovedească* existenţa unei situaţii mai fericite a neamului românesc. Va fi cea mai mare mulţumire a noastră ca în sfârşit să aflăm din partea forurilor oficiale, *adevărul* asupra Românilor în raport cu minorităţile României.

N. POPP

BIBLIOGRAFIE

1. *G. Bogdan-Duică:* Românii şi Ovreii, Bucureşti 1913.
2. *Corneliu Z. Codreanu:* Pentru Legionari, Sibiu 1936.
3. *Ionel N. Longinescu:* Populaţia României din punct de vedere etnografic, Bucureşti 1933.
4. *S. Mehedinţi:* Discordanţe Antropogeografice, Bucureşti 1934.
5. *Vintilă Mihăilescu:* Vlăsia şi Mostiştea, Bucureşti 1925.
6. *Dr. Sabin Mănuilă:* Les problèmes démographiques en Transylvanie, Bucureşti 1934.
7. *Em. D. B. Vasiliu:* Situaţia demografică a României, Cluj 1923,
8. *Nicolae Istrate:* Indicatorul comunelor din Ardeal şi Banat, Cluj 1925.
9. *Vintilă Mihăilescu:* România, Geografie fizică, Bucureşti 1936.
10. *Recensământul general al populaţiei din 29 Decembrie 1899*, Bucureşti 1904.
11. *A magyar korona országainak 1900. évi népszámlálása*, Budapest 1902.
12. *Zamfir Arbore:* Dicţionarul geografic al Basarabiei, Bucureşti 1904.
13. *Em. Grigorovitza:* Dicţionarul geografic al Bucovinei, Bucureşti 1908.
14. *Buletinul demografic al României*, an. V. Bucureşti 1936.
15. *Anuarul statistic al României* pe anul 1934, Bucureşti 1935.
17. *Porunca Vremii*, numerele festive din 21 Mai şi 8 Iunie 1936.
16. *Buletinul statistic al României*, Bucureşti 1925.
18. *Die Welt in Mass und Zahl*, Freiburg im Briesgau 1932.
19. *Ion I. Ionică:* Ţară şi Ţări, Rânduiala I, 2, Bucureşti 1935.
20. *N. Istrate:* Statistica naţionalităţilor şi sinceritatea datelor, Bucureşti 1930.
21. *I. Simionescu:* Ţara noastră, Bucureşti 1937.
22. *R. Seişanu:* La Roumanie, Bucureşti 1937.

Cu privire la unele procente aflate în tabelele pe naţionalităţi a populaţiei judeţelor
şi oraşelor — reşedinţă, coprinse în articolul : *«Consideraţiuni etno-demografice asupra popu-*
laţiei României» şi cari procente ar părea curioase fie prin numărul prea mic de Români,
fie prin numărul lor prea mare, căutăm să atragem atenţia asupra următoarelor : după ulti-
mele evaluări-oficiale pe naţionalităţi publicate (cele din 1923 - cf. *Dr. Sabin Mănuilă :*
Evoluţia demografică a oraşelor şi minorităţile etnice din Transilvania, Bucureşti 1929), au
survenit trei reforme administrative : prima — mai radicală — a avut loc în 1925, a doua
s'a produs la venirea guvernului naţional-ţărănesc în 1928, iar a treia la instaurarea regimului
naţional-liberal în 1933. Urmarea a fost modificarea limitelor judeţelor, mai ales a celor
din Transilvania şi Moldova. Ex.: jud. Braşov i s'a adăogat plasa românească a Zărneştilor,
luată dela Făgăraş, jud. Făgăraş i s'a alipit plasa săsească a Cincului, trecută dela Târnava
Mare etc. In Moldova, numărul comunelor de peste Prut, alipite respectiv judeţelor Dorohoi,
Botoşani, Iaşi etc., a variat continuu. Fiecare modificare a limitelor judeţelor a atras după
sine implicit şi schimbarea procentelor de naţionalităţi pe judeţe (în deosebi în Ardeal). —
Ţinem să facem această însemnare pentru clarificarea eventualelor nedumeriri ce ar putea să
le aibe cititorii articolului menţionat.

N. P.

ÎNSEMNĂRI

CUVÂNTUL RÂNDUELII

TINERETUL ŞI MUNCA OBŞTEASCĂ. In vremea din urmă viaţa noastră obştească a cunoscut o seamă de dureri şi lipsuri. Zi de zi aceste dureri şi lipsuri au crescut tot mai mari, mai greu de înlăturat. Cine dintre conducătorii noştri de astăzi poate îndrepta ceva? Cine din ei îşi poate apleca urechea să asculte tumultul ascuns al fiinţei unui neam care vrea să renască? Sărmanii noştrii oameni! Ei sunt trişti. Sunt bătrâni de 150 de ani. Pare că de mult i-a îndrăgit moartea şi totuşi se încăpăţânează să poarte în mâini (căci în suflet nu pot) destinul acestui neam.

Vigoarea şi bărbăţia românească i-a sdruncinat de câteva ori prin fiinţa tineretului. Toţi înbătrâniţii neamului, adică oamenii ce conduc Ţara astăzi, s'au simţit deranjaţi din somnul morţii (pe care îl cred a fi şi al neamului) au clipit desigur din ochi, s'au scuturat puţin şi satisfăcuţi că au găsit buba supărătoare, au purces la treabă. Da, tineretul trebue captat, trebue «aşezat». Viaţa aceasta nouă care îi face să freamăte, trebue sugrumată la timp. Altfel este în pericol «ordinea» şi «liniştea publică». Ca să fie bine neamului şi mai ales «puternicilor» cu sufletul împovărat de ani, să fie tras tot tineretul în cimitir, în loc de neputinţă şi întunecare.

Aşa s'a purces, pe lângă alte fapte minunate, să se întocmească şi o organizaţie de muncă obştească pentru tineret. Din groapa lor, au înţeles ei ceva, bătrânii; au înţeles să imite natura. Da, natura, pentrucă în fiinţa românească se ridicaseră firesc şi bogat nişte şcoli mari, nişte şcoli de suflet în cari tineretul se aduna de bună voe, se supunea cu bucurie şi muncia pătruns de o lumină interioară care îl îndemna să dăruiască totul unui gând, unei năzuinţe colective, unei credinţe noi. Dar ceeace era flacăre la acest tineret a devenit cenuşă de «boeri», ceeace era lumină a devenit ceaţă şi întunerec, ceeace era putere şi frumuseţe s'a schimbat în slăbiciune şi urât .

Cu 2—3 ani în urmă, pe vremea când viaţa, spre a mă supune uneia din cele mai grele încercări, mă aşezase într'o lume ale cărei apucături nu mi le puteam însuşi cu nici un preţ, am fost faţă la «scena» unui mare sociolog (tot dintre acei cu 150 de ani vechime) care prin noua funcţie... căpătată cu trudă şi meşteşug cum numai el ştie, se numeşte pe sine «ministru permanent al culturii». Modest şi puţin preocupat de fiinţa-i proprie, s'a aşezat omul, «permanent» la căpătâiul neluminat al Rumânului.

In capul său de director general şi de mare «începător» (însuşire pe care o întrupează deplin) încolţise şi ideea taberelor de muncă pentru tineret.

*

Da domnilor, la noi astăzi, numai un om poate face astfel de lucruri. Da, pentrucă Dv. aţi murit de mult, nu mai aveţi suflet, nu mai aveţi conştiinţă nici virtute, nu mai aveţi nimic de dăruit, ci doar de luat. Sunteţi umbrele unei

vieți de mult apusă. Orice a-ți încerca să clădiți se năruie, chiar dacă ați imita expresiunile vieții tinerești ale vremii noi.

Totul trebue refăcut dela început și în întregime. Cu cuget nou și cu oameni noi. Fapta tineretului nostru rodește, iar dv. tot ce atingeți, omorâți. Deci, nu mai încercați înșelăciunea căci amarul ei tot pe dv. vă va cuprinde.

Ernest Bernea

CRITICĂ ȘI LITERATURĂ

UN POET TÂNĂR. Ștefan Ion George și-a legat numele mai mult de revista *Ideea Românească*. Activitatea sa poetică nu este cunoscută decât în cercuri restrânse. Dar Ștefan George e un poet tânăr un începător în ceeace privește poezia și cu deosebire în cariera sa de scriitor.

Volumul de poezii, *Argo*, pe care l-a tipărit în condițiuni tehnice alese, este un exemplu bun pentru a arăta cum se irosesc oamenii de real talent în îngânări îndrăznețe — dar nu mai puțin îngânări — pentru a dovedi, nu substanță aleasă, ci plămadă «originală». Nu știu ce fel de om este tânărul poet în viața sa de toate zilele dar în versurile sale apare un «copil teribil».

Poesia lui Ștefan George este încărcată de acel duh al necunoscutului, al misterului. Sunt stări și accente de mare resonanță poetică ca în acel *Veghetor pentru 1934* sau *Elegiile* dela sfârșitul volumului. Din acest punct de vedere al sensibilității, al atitudinii spiritului în fața vieții, cu enigmele și aspectele ei continui nelineștitoare, poetul poate fi până la sfârșit înțeles, adică prețuit. Dar ce face el din această lume, din această bogăție de note? Cum își adună poetul nostru gândurile și cântecele? Cum le leagă, le armonizează și ni le dăruește? Poetul are ciudățenii de sensibilitate și gândire. Și pe de-asupra este un rafinat. Își construește poemele pe aceste elemente, pe care le exagerează și le joacă ca pe niște petricele. Găsim chiar în cele mai substanțiale și închegate poesii, aceleași îndrăsneli cari vor să fie «ciudățenii».

Ștefan George, poetul tânăr, mai are vremea și putința unei arte mai serioase și depline. Experiențele cărora va fi supus de aci înainte, aplecarea sa asupra propriului său cuget îl va putea îndrepta. Nu va avea decât de câștigat atât personal cât și arta pe care vrea s'o slujească.

Poesia românească de azi suferă de o influență occidentală nefastă. Culturile vechi ale Apusului pot fi cercetate și asimilate după nevoile și însușirile noastre, dar nu trebuesc imitate. Dar mai suferă și de un «rău al secolului» pe care puțini au ajuns să-l învingă și trebue învins.

Noi avem în poesie, ca și în alte direcții, de împlinit genurile noastre proprii, stilul nostru de viață.

Ernest Bernea

TEATRU

TEATRUL DE MASSE. Societățile care n'au conștiința populară realizată, nu au nici *teatru de masse*. Acest termen nu însemnează un spectacol cu mulțimi, mari mișcări de figuranți, ci un teatru în care poporul să ia parte. Stările de decadență sau de prefacere ale societății îndepărtează poporul dela teatru. Festivitatea teatrală, absolut necesară mulțimilor, se refugiază în fața publicului restrâns care întreține o artă de multe ori decăzută, lipsită de adevărata substanță a artei dramatice. Teatrul este o artă populară. Eshil, drama medievală, Shakespeare au fost creațiuni populare, care corespundeau unei clipe de conștiință a mulțimilor. Cine îndepărtează teatrul de popor usucă dela rădăcină existența acestui mod de expresie a colectivității.

Teatrul românesc nu are teatru de masse și nu are pentrucă nu a fost lăsat să se exprime, pentrucă nu i s'a îngăduit să se adune masse de câteva mii de oameni care să cunoască acelaș gând, să salte'n suflet în acelaș simțimânt. Noi nu avem încă nici teatre care să adune mulțimile ca să asculte cuvântul românesc; la «Arenele Romane» din București se

face box. Mediocritatea culturii pe care au răspândit-o politicianii până acum, are ca rezultat: absența dramaturgiei românești scrisă pentru mulțimi, absența traducerilor complete ale textelor clasice, absența clădirilor de teatre în aer liber și acoperite pentru douăzeci de mii de oameni într'o singură încăpere sau arenă, absența mulțimilor dela faptele culturale ale neamului. Nu ar fi fost însutit numărul de volume dintr'o ediție Eminescu, nu ar fi fost înmiit numărul creatorilor români în toate domeniile, dacă acum cincizeci de ani un teatru de masse ar fi făcut pentru stat oficiul de răspândire în popor a bunurilor umanității? Te întrebi, cum au gândit, ce au făcut sonorii culturali zeci de ani!

Teatrul mulțimilor va trebui să adune douăzeci de mii de oameni într'o arenă unde alți cinci mii de actori să desvăluiască tainele poeților și ale zilei. Sublimul poate fi ajuns de colectivități din stările de entuziasm, din ciocnirea vie a gândurilor și sentimentelor răsărite în aceste teatre, din care se vor naște marii poeți de mâine, conștiința națională și arta, adevărate expresii românești. Să nu pară nimic exagerat în aceste afirmații; faptele au fost realizate cu mii de ani înainte și sunt azi realități în multă țări conștiente.

Haig Acterian

POLITICĂ ȘI ECONOMIE

CHARLES MAURRAS IN INCHISOAREA PATRIEI. — Cine, dintre *Francezii* de astăzi, va putea măsura, fără să se cutremure, tot tragicul sens al acestor cuvinte? Cel dintâiu cetățean al patriei, nu numai prin podoaba nestimată a scrisului său, dar și prin însușirea profetică a clarviziunii sale politice, prin intransigența conștiinței naționale, ajuns, la 68 de ani, într'o viață de muncă, închinată *în întregime* Țării, să ispășească, în temnițele acesteia, prea marea lui dragoste de neam. Iată spectacolul instructiv pe care «Franța marilor progrese sociale» și regimul său îl aduc astăzi în pildă umanității!

Desigur în fața lui rămâne icoana măreției umane a celui care verifică astfel, pentru noblețea sufletească a poporului său, tăria unei doctrine și impaviditatea unui caracter. Dar clipa de astăzi măsoară nivelul la care a putut scădea spiritul național într'o societate, unde dincolo de frământările politice — înfățișate de unii naivi, ca Saint-Brice, drept «experiențe sociale» — pare a se realiza proorocirea amară a lui Ed. Drumont. *La France juive* — e o jumătate de secol de la apariția epocalei cărți. Și an de an, tot acest răstimp, în fața valului de invazie care creștea, cuprinzând, rând pe rând, înalta finanță, învățământul superior, posturile de conducere politică, Ch. Maurras a fost pe baricade, în fruntea celor ce luptau să frângă destinul de moarte al națiunii sale și să tae drumul de lumină viitorului ei. Norocul luptei nu a fost întotdeauna de partea sa, dar prezența lui acolo a micșorat întotdeauna răul și a făcut să răsară mugurii speranței. Calea până la izbânda finală rămâne grea încă de suferințe și jertfe, cari să cutremure sufletul neamului. O generație nouă se poate ridica spre ele, deschisă adevărurilor Patriei și ale marelui dascăl. Și nici una nu este mai chemată, în Franța, decât cea de azi. Porunca unei mari recunoștințe o apropie de cel căruia îi datorează mai mult decât liniștea: fericirea de a nu fi sângerată pe câmpiile unui războiu blestemat.

Charles Maurras a apărat-o, nu demult, cu riscul propriei sale persoane, de măcelul inutil, pe care o ideologie criminală, în tovărășia intereselor oculte, îl pregăteau patriei franceze și rasei latine. In ultimele luni ale anului 1935, se urzea în umbră războiul fratricid italo-francez, războiu pe care îl visa Albionul, îl doreau toate forțele masoneriei și revolției internaționale și pentru care lucra «securitatea colectivă» a Genevei, cu sancțiunile sale cu tot. In fața acestor puteri ale întunericului, Ch. Maurras a știut să pună cuvântul care să fie o frână și care să ridice alături de el mulțimea publicului francez.

Rareori a vorbit cineva cu mai multă înțe-

lepciune, cu mai multă dragoste de oameni și cu mai multă grijă a virtuții de căpetenie din viața politică: simțul răspunderii pentru fapte. Toate acestea se chemau atunci și *curaj civic*. Și rândurile cari îl mărturisesc sunt o frumoasă pagină de antologie politică, pe care merită să o cunoaștem alături de judecata ce o condamnă.

«Știm — scria Maurras în toamna lui 1935 — că a alergat din mână în mână, prin cele două Camere, un manifest de intelectuali sau de pretinși intelectuali franco-englezi contra expediției mussoliniene în Etiopia. Știm că această nerușinată ofensivă morală contra unui popor amid a primit semnătura la 140 de membri ai Parlamentului francez.

Și noi știm numele semnatarilor și am dat lista lor...

Și am rugat pe bunii francezi de a lua notă de cei 140 de ucigași ai păcii, de ucigași ai Franței, de a le tăia lista... la nevoie de a o învăța pe de rost spre a ști unde să lovească cu toată puterea în ziua în care nebuniile criminale ar ajunge să determine masacrul.

Războiul condiționează luarea puterii de această bandă și de capii ei: aceștia o mărturisesc pentru că au semnat. Nimeni nu i-a constrâns. Ei a nădăjduit fără 'ndoială să scoată din această adeziune și oarecari avantagii. Să aibă deopotrivă și daunele ei!

Aceste daune le vor veni în ziua în care vor ploua foile de mobilizare. Și în ziua aceea va fi drept să ispășească. Va fi atât de drept în cât trebue s'o spunem cu tărie întregii lumi, nu numai acestei tinerimi înfloritoare, pe care avida, ambițioasa lăcomie a politicianilor, vrea s'o arunce în mormânt, ci și mamelor, părinților fiicelor și surorilor. Trebue ca inima țării adevărate, dacă va fi astfel sângerată de țara legală, să știe cu siguranță cui să impună prea drepte ispășiri.

Să le repetăm ca pe capul lor, pe capul lor să mă înțeleagă bine! — mizerabilii ne răspund de pace. Dureze pacea și ei își vor păstra pe umeri aparatul cervical ce le aduce așa de puține servicii! Dar dacă pacea cade, vor cădea și ei unul după altul».

Perspectiva acestor pedepse condiționale e perspectiva însăși a codului penal. Și Maurras punea în slujba realității ei autoritatea morală a omului care nu jertfise niciodată, nimic, interesului personal. Dar el aducea și un principiu nou menit să corecteze, pe cât se poate scăderea de căpetenie a regimului în care trăia: iresponsabilitatea politică. In toate domeniile activității, omul răspunde de faptele sale. Răspunde inginerul de construcția pe care o ridică și care se poate prăbuși, răspunde medicul de tratamentul care poate da greș, răspunde comerciantul de falimentul intreprinderii și numai omul politic, în democrație, poate angaja, *fără risc*, cele mai înalte bunuri: viitorul și viața țării sale. Ch. Maurras a vorbit acestuia graiul pe care îl putea înțelege: l-a pus în fața unor răspunderi individuale, concrete și sensibile. Și izbânda sa îi dă dreptate și il propune — cum singur o cerea — la răsplata civică.

Dar împotriva acestui om, care a dejucat planurile ascunse ale politicianilor, s'a ridicat regimul înstreinat într'o furtună de ură. Legi, dispoziții au fost schimbate, ordine s'au dat... Cel care își slujise patria trebuia lovit de «justiția» ei. Rușinea de care s'a acoperit această «justiție», în ușoara nepăsare a concetățenilor, face să retrăiască în memoria noastră vremurile de trist declin ale republicii ateniene, când marelui Demosthene nu i-au păstrat contemporanii o altă răsplată.

Dar asemenea lovituri, oricât de departe ar merge, nu pot schimba decât pe mișei Pe omul drept și brav nici ademenirea nici teroarea, nu-l abat vre-o dată un pas din drumul conștiinței sale.

Purtând, fără grije, povara unei prime osândiri, Ch. Maurras n'a șovăit o clipă să ridice din nou faimosul său «cuțit de bucătărie», pe care neghiobia adversarilor il închipuia în mâna sa răsbunătoare, spre a potoli furia războinică a unui nou șef de guvern ce voia să facă din Franța unealta urei de rasă (nu franceză) și

de religie politică. Binele pe care il aducea astfel Franței i-a fost răsplătit în cele din urmă cu 11 luni închisoare.

Ch. Maurras n'a căutat să li se sustragă. El a primit bucuros să plătească cu acest preț binefacerea singurelor liniști ce le putea asigura încă patriei sale, când frământări pline de primejdia disoluției se ridicau amenințătoare la orizontul ei. Fără îndoială el nu greșea să prefere dreptului chinuit pe cruce pe dreptul stând pe scaunul domniei. Dar acestuia din urmă cel dintâiu îi deschidea pururea calea. Și Istoria, și aceea care s'a făcut și aceea care avea să se facă, și-a tors deseori firul în celulele închisorilor.

Singur acolo, cu imensa povară a gândurilor, Charles Maurras e însăși Franța și în afară de el, în prada oficialității și a semioficialității active, (C. G. T. etc.), e stăpânirea streină și somnul conștiinței naționale.

Aci e tragedia reală a Franței de astăzi. Și nimeni dintre streinii ce o iubesc cu adevărat n'ar trebui să-și îngăduie, în tot acest timp, o agreabilă petrecere acolo unde sufletul Franței plânge. Nimeni — până la zorile ce se vor ridica, poate din fapta și gândul prizonierului de la Santé, deasupra acestei țări plină de amintirea gloriei și chemată spre ea.

Ion I. Ionică

CATOLICISM ȘI NAȚIONALISM IN BELGIA. La 24 Mai 1936 Belgia alegea 21 deputați și 12 senatori Rexiști, aparținând tuturor claselor sociale; căci găsim printre ei, atât lucrători metalurgiști, cât și pe contele Xavier de Grunne. Prin aceasta națiunea Belgiană făcea dovada încrederei ce-o avea în conducătorul naționaliștilor: Léon Degrelle.

Apariția acestui tânăr «șef», însemna pentru statul Belgian, împărțit prin limbă și naționalitate, singura posibilitate de a-și asigura existența politică în devenire, unicul prilej de înnoire în veac.

Ferindu-se de-a făuri o doctrină bazată pe rasism sau concepție de stat, Rexismul caută să dea fiecărui individ demnitatea sa, constituind astfel un stat fundat nu pe mituri sau pe un periculos individualism ci numai pe realitățile sociale, în speță familia. Ca și legionarismul, Rexismul se structurează doctrinar pe cele două mari fundamente creatoare ale posibilităților de închegare a unui masiv omogen politic: Socialul și Naționalul.

Rexismul, nu este numai o revoluție politică, ci și una etică. Astfel apariția lui Léon Degrelle cu această concepție, a fost de natură să producă panică — ea însemnând pentru comuniști, hipercapitaliști, liberali, și toți acei cu păcate, pieirea fărădelegilor lor — pieirea propriei lor existențe.

Alegerile dela Bruxelles i-a găsit astfel coalizați pe toți împotriva pericolului comun: Degrelle. Prin urmare, duelul electoral dintre Van Zeeland și șeful naționaliștilor belgieni, întruchipa perfect semnificația acestei lupte dintre cele două lumi.

Alegerile dela 11 Aprilie a. c. nu au însemnat o înfrângere pentru Rex, ci au făcut dovada peremptorie a celui mai cumplit paradox politic din ultimii ani: alianța dintre catolici și comuniști, pentru zădărnicirea bruinței finale a naționaliștilor. Catolicii, uniți cu dușmanii creștinătății, pentru a distruge pe *«Cristus Rex»*. Lecția spaniolă oare nu spune nimic celor ce lasă slujbele Domnului pentru cele lumești?

Toate acestea duc însă spre sfârșitul unei încercări de răsturnare a destinului unui neam, încercare ce nu trebuia să înceapă, căci *«Rex va învinge»* și, odată cu el, naționalismul.

Horia I. Ursu

MIȘCAREA REGIONALĂ

LUCEAFARUL din Timișoara e o revistă tânără. D-l *Aurel Cosma-junior* ia dat acest nume, publicând în primul ei număr, Ianuarie 1935, un fragment al romanului dlui Cezar Petrescu. Legătura aceasta întâmplătoare arată, credem, că nu un program de idei urmărește publicația timișană, ci conducătorul ei va fi vrut să dea Bănățenilor o revistă orășenească de cultură generală și «beletristică». Subtitlul

insuși spune «revistă culturală, literară și artistică». Și intr'adevăr, in pagini frumos prezintate, se cuprinde un material variat și de loc obositor: poezii, fragmente epice, descrieri de călătorii și locuri umblate ,note de istorie mai cu seamă bănățeană, scurte insemnări critice și biografice privitoare la cutare personalitate culturală din trecutul Banatului. Cuvântul preoților ocupă un loc de cinste; câte odată se găsesc maime și reflexii.

Totul e impodobit cu frmoase clișee, fie ale colaboratorilor, fie ale locurilor umblate, reproduceri de picturi, monumente, etc.

E o lăudabilă incercare a unui mănunchiu de oameni cu dragoste de carte și de neam de a face plăcute unui public cât mai larg indeletniciri intelectuale desinteresate, familiarizându-l și ocupându-l cu ele, dar care ambiționează și mai mult: să ridice — cum se exprimă redacția — «un zid de cultură românească de-a lungul graniței» de Vest.

In acest scop el incheagă acolo și un cerc de discuțiuni literare *Altarul Cărții*.

Pentru a face insă in această direcție, sau in alta, operă durabilă e nevoie de implinirea câtorva condițiuni fundamentale. Intr'adevăr, în două feluri — cari la sfârșit se apropie — se poate căuta folosul unei publicații provinciale. Intr'o metropolă ca Timișoara, centru regional, ea poate incerca să strângă in mănunchiu mărturiile vieții sufletești a unui colț de țară, in orașul in care aceste mărturii se adună și se limpezesc — tinzând spre o arhivă spirituală a ținutului. Ea poate duce insă și grija nivelului cultural și a gustului unui public a cărui formare o caută. Accentul cade atunci pe buna calitate literară și critică a bucăților publicate.

Laturea aceasta a revistelor provinciale nu trebue câtuși de puțin nesocotită, căci dincolo de munca regională, docmentară și descriptivă, rămâne de dus sforțarea de a spori și a inălța, pe planul unei culturi pline de exigențe, forțele sufletești ale românilor de la oraș, allindu-le, dacă se poate, intr'o operă de creațiune. Dar continuu trebuesc susținute aci mediile prielnice unei progresive perfecționări intelectuale și morale.

Cum? Intâiu, socotim, prin cultivarea unei legături neincetate cu marii educatori ai sufletului omenesc, cu clasicii. Paginile revistei, ca și intrunirile — conferințe, cercuri — pe cari le-ar prilejui, ar avea să le caute tovărășia, reluând pentru discuția publică aspecte ale problemelor ridicate de ei. Spre a da insă acestora o putere reală de inrîurire și un conținut de viață prezentă, e nevoie de o minte pătrunzătoare, de un suflet deschis și inzestrat. Le are orașul provincial? — are și norocul să-și creeze tradiții durabile de cultură; și nu se poate indeajuns sublinia folosul acestor tradiții pentru deșteptarea energiilor de creație și a vocațiunilor viitoare! Nu le are? — o sforțare, chiar bine intenționată, când nu se menține în pură și rece didactică, scoboară la un nivel la care scopul ei e părăsit. Rămâne, de sigur o deslegare în colaborarea scriitorilor cu nume, din alte părți. Ceeace câștigă insă revista în prestigiu și în valoare educativă, pierde în valoare expresivă, chiar pentru localnici. Ei simt că revista nu mai e a lor. Ea se găsește intâmplător acolo, cum intâmplător s'ar putea găsi și altundeva.

Aceasta ne arată că cele două feluri de a înțelege munca culturală regională nu pot fi decât aparent despărțite. Cine le impreună e omul de cultură și de talent din regiune, în năzuințele căruia chiar spre deslegările abstracte se pot surprinde reflexele bogățiilor locale. Dar stă in continua căutare a expresiunii formelor particulare de viață locală și regională pe planurile superioare ale gândirii și ale artei rostul maxim al publicațiilor de care vorbim.

Așa cum se infățișează în numerele pe cari le-am parcurs, *Luceafărul* împlinește modest atari condițiuni. Pentru Bănățeni ca și pentru ceilalți, el rătăcește cam mult prin locuri streine — Balearele, Valea Regilor egiptieni, Anatolia, Muntele Athos, etc. — dând impresii fugare, de agreabilă lectură, proprii revistelor

de familie ,dar departe de plinătatea artei, pe care n'o atinge nici în celelalte pagini ale ei. Articolele in general îi sunt de scurtă respirație.

Se găsesc totuși in cele câteva numere pe cari le avem inainte, unele lucruri cari ingădue nădejdi de viitoare merite și suntem bucuroși să le insemnăm.

Este in primul rând colaborarea acestui admirabil compozitor bănățean care e Sabin Drăgoi. D-sa ne dă in al IV-lea nr. din An. I, câteva note asupra muzicii populare culese in comuna Belinți (ancheta I. S. R.), cu concluzii mai generale, pe de o parte asupra vechimii și unității muzicii românești, pe de alta putinței ei a fi prelucrată. Grijnic de puritatea ei melodică, el denunță acolo, incidental, primejdia reală a răspândirii fanfarei in mediile populației rurale românești a Banatului. Cât timp, spune d-sa, «muzica simplă și monotonă a Șvabilor pare a fi croită pentru fanfară... muzica românească trebue amputată de însușirile ei cele mai frumoase, ca să intre turtită și sgriburită în acele instrumente, cari îi leagă toate modulațiile ei sonore».

Notăm apoi, poezia plină de frumoase nădejdi a d-lui Miu-Lerca, pe care am dori s'o vedem, pe încetul, desbrăcându-se de toate elementele locale accesorii cari o ingreunează, pentru a păstra doar substanța pură a sufletului bănățean. Dăm ca punct de plecare *Izvorul ver*. (I, 1).

Alături de ea, se cuvine să notăm și insemnările privitoare la monumente populare bănățene (I. Miloaia: Biserica de lemn din Povârgina) sau cele de istorie și de anchetă culturală (A. Cosma-Junior: Trupa teatrală a bănățeanului Peculescu; Literatură țărănească din Banat).

Insfârșit discuția organizării institutelor de cultură bănățene. Dl. Adrian Maniu, cu multă înțelegere a prețului sporirii vieții regionale și a trebuinței potrivirii instituțiilor cu fondul de energii locale din cari vor avea să se hrănească, arată ceaceea trebue să fie *Școala artelor bănățene* (I, 4). Ieșită din câteva inițiative oficiale și municipale, ea rămâne să fie o infăptuire a străduințelor și a sufletului bănățean' «...Să-i fie concepția bine stabilită pe puterile și calitățile proviciei», spune d. Maniu. «Din vechea artă bănățeană» va avea să desprindă «îndrumarea aspra celor ce trebue să propovăduiască mai departe». Și aci — trecând peste considerarea rigidelor și prea strâmtelor cadre tradiționale — el ajunge să propună strângerea, sub aceeaș conducere, a unei vaste acțiuni, mergând de la țesături, ceramică, artă decorativă și icoane, până la cântec și — am adăoga noi — până la joc.

Dar concepția aceasta, mult mai reală și mai românească a unității artelor frumoase, ar cere să fie incă intregită — după părerea noastră — când am judeca-o pe măsura aptitudinilor sufletului bănățean și a putințelor de desvoltare ce le oferă provincia. Ea ar duce spre infăptuirea marei Școli a Artelor, insumând intreaga varietate a iscusințelor omenești locale, de la cele utile — arte mecanice, industriale, arte ale vieții — până la cele frumoase, intr'unind sub aceeaș priveghere și intregindu-le, Politechnica existentă și noua școală de «belle arte». Ar fi omagiul firesc adus spiritului activ infăptuitor in care Banatul românesc își caută credem, realizarea sa cea mai de seamă.

O asemenea realizare, ca și fragmentar cele ce ni se făgăduesc, in care in șirile de gând și de simțire se vor desvolta, crescând sub lumina egală a soarelui românesc, se arată ca o inaltă datorie morală și națională, acolo unde, intre streini de veche tradiție orășenească, cuvântul culturii românești trebue să aibă strălucirea stăpânitoare la care o naștere aleasă o îndreptățește.

Ion I. Ionică

CĂRȚI ȘI REVISTE

A APARUT CARTEA LUI VASILE MARIN, *Crez de generație*. Cuprinde articolele publicate in *Axa, Revistea Mea, Cuvântul Studențesc, Vestitorii*, etc. și un bogat material inedit rămas in manuscris. Volumul se deschide

printr'un *cuvânt înainte* al Căpitanului, un îndemn şi o *prefaţă* de d. Prof. Nae Ionescu, o tălcuire a morţii acestui erou şi martir. Cartea nu trebue să lipsească din casa legionarilor. Vom reveni mai pe larg.

MARIN POPESCU-SPINENI: *Procesul mânăstirilor închinate*. Buc. 1936. Lucrare ştiinţifică asupra uneia dintre cele mai importante probleme din trecutul vieţii noastre obşteşti, problemă rezolvată practic de Domnitorul Cuza. Autorul ne-a dat o bună operă de istorie socială. La sfârşitul volumului publică o listă a tuturor moşiilor închinate din România şi 6 tabele statistice.

GEORGE CIULPAN: *Satul românesc*. Buc. 1937. O încercare de pătrundere şi înfăţişare a satului nostru. Intr'un stil viu şi atrăgător autorul discută problemele cari s'au legat şi se leagă de viaţa acestei unităţi de viaţă românească. O încercare de analiză obiectivă şi artă, uneori isbutită.

GÂND ROMÂNESC, V, 2—3, în care Vasile Băncilă publică începutul unei monografii filosofice asupra lui Lucian Blaga. Minunate pagini despre gândirea ţăranului român. Tot ce s'a scris mai adânc şi mai revelator în această privinţă. Cei care umblă prin sate după «cadrul psihologic» pot să-şi pună banii deoparte, fiindcă problema e deocamdată rezolvată. Paginile acestea ca şi altele din ultima vreme, ale profesorului brăilean (cf. articilele din *Omul nou* şi *Insemnări sociologice*) trebuesc cetite, prin cugetare şi trăire din nou, de către tot tineretul de azi. Sunt lucruri cari sporesc lăuntric şi îndeamnă la drum nou.

ARHIVELE OLTENIEI. Iulie—Dec. 1936. Număr massiv de 287 pg. Aduce, odată cu munca neobosită a directorului ei, prof. Fortunescu, contribuţia d-lor Sacerdoţeanu, Donat, Theod.-Carada, Moisil, Chiriţă, preot Bălăşel, D. Tudor, etc. Studii de istorie şi arheologie. Subliniem *Fundaţiile religioase ale Olteniei — Mânăstiri şi Schituri* (I. Donat). Documente. Apoi note culturale şi bogate recenzii. Asupra acestei admirabile publicaţii de cercetare istorică regională şi asupra valorii sale culturale ne vom opri, cu tot răgazul, într'o viitoare însemnare.

FAMILIA (Oradea) Ian.—Febr. 1937. No. dublu, bine prezentat ca întotdeauna. Remarcăm articolele d-lor Al. Marcu, Const. Sassu, Cronica d-lui O. Şuluţiu şi paginile inutile ale d-lui I. Minulescu.

IDEIA ROMANEASCA, II, 1 şi 2, 1937, reapărută în format nou, păstrează acelaş spirit care defineşte scrisul conducătorului ei, Pavel Costin-Deleanu: interpretarea realist-simbolică a istoriei. *Buna Vestire* şi *Intre Leu şi Vultur* — articolele din fruntea acestor două n-re — dau o asemenea interpretare, plină de înţeles dar nu uşoară ca înţelegere, istoriei legionare din ultimul timp, a naţiei româneşti.

VIAŢA BASARABIEI. Ian.—Febr. 1937. Număr închinat poetului A. S. Puşchin. — Studii, traduceri, bibliografie. Luare aminte deosebită s'a dat legăturilor poetului cu provincia moldovenească de dincolo de Prut.

SATUL ŞI ŞCOALA, care apare la Cluj sub conducerea d-lor Const. Ionică şi D. Goga, profesori, este ni se pare, cea mai temeinică publicaţie românească pentru educaţie şi învăţământ. Recomandăm din primele n-re ale acestui an, articolele profesorului Vasile Băncilă.

— *24 Aprilie 1937* —

R Â N D U I A L A

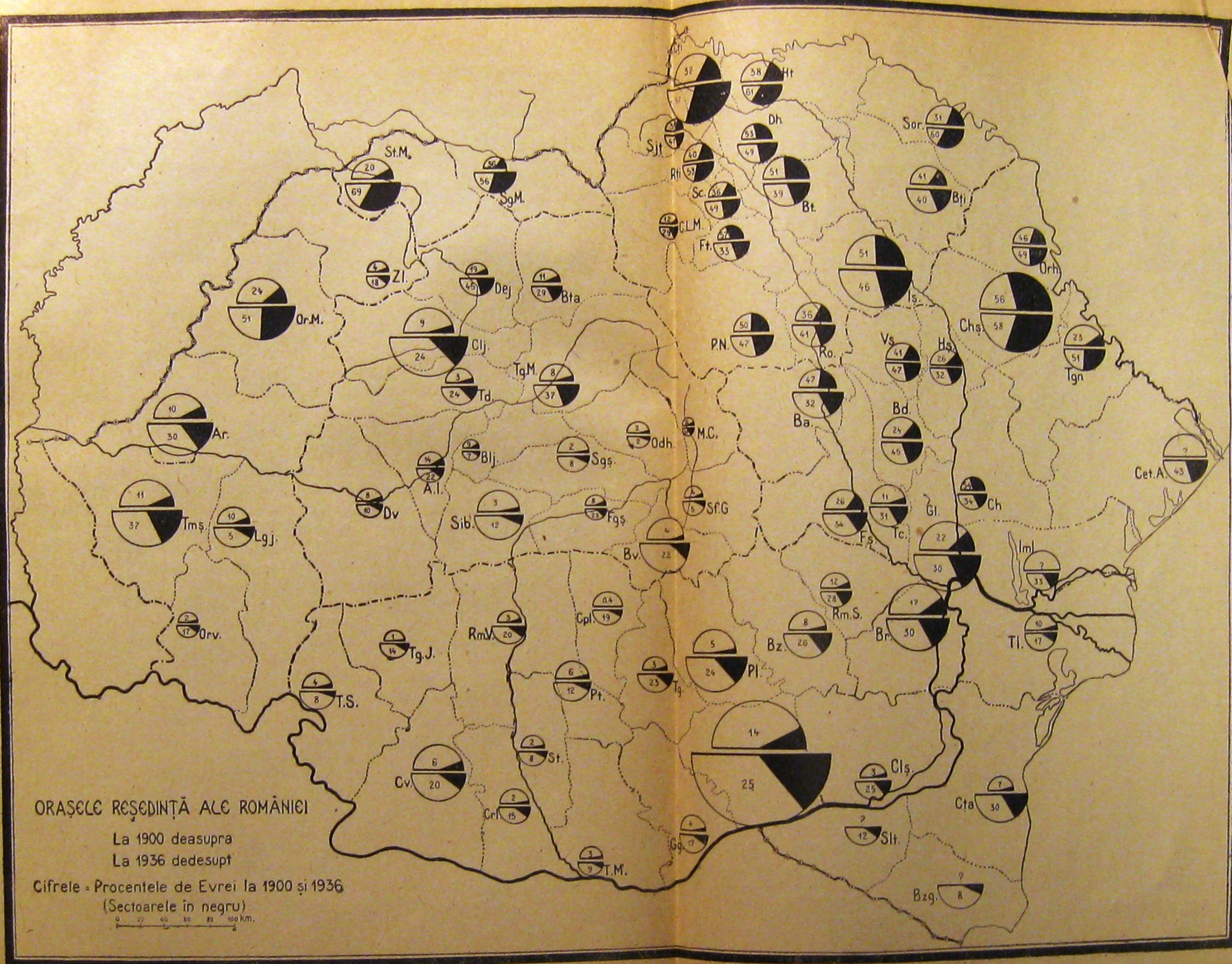
ARHIVĂ DE GÂND ŞI FAPTĂ ROMÂNEASCĂ

APAR 10 CAETE PE AN

DIN CUPRINSUL CAETELOR APARUTE:

Anul I.

Anul II.

ORAȘELE REȘEDINȚĂ ALE ROMÂNIEI
La 1900 deasupra
La 1936 dedesupt
Cifrele = Procentele de Evrei la 1900 și 1936
(Sectoarele în negru)
0 20 40 60 80 100 km.

Harta IV.

CĂRȚILE RÂNDUELII

Politică și economie

D. C. AMZĂR: *Naționalismul Tineretului.*
D. C. AMZĂR: *Naționalismul Partidelor.*
ERNEST BERNEA: *Tineretul și politica.*
ERNEST BERNEA: *Gânduri pentru Țară nouă.*
VICTOR GÂRCINEANU: *Din lumea legionară.*
M. POLIHRONIADE: *Tineretul și politica externă.*

Literatură

ARON COTRUȘ: *Țară* (poem).

Oameni și locuri

ERNEST BERNEA: *Cartea Căpitanilor.*

Vor apare:

NAE IONESCU: *Iuda suferă...*
NICOLAE TOTU: *Note din Spania.*
ERNEST BERNEA: *Tradiție și Revoluție* (3 vol.).
D. C. AMZĂR: *Orizontul unei revoluții.*